

สถาบันพระปกเกล้า

เรื่องเด่น อย่างกล้า

People's Audit Outcome & Impact

หลักสูตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

เรื่องเด่นอยากเล่า 7

People's Audit Outcome & Impact

วลัยพร ล้ออัศจรรย์ และ วิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

วลัยพร ล้ออัศจรรย์.

เรื่องเด่นอยากเล่า 7 People's Audit Outcome & Impact .--

กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2567

139 หน้า

1. บริการสาธารณะ -- การมีส่วนร่วมของประชาชน. I. วิศิษฎ์ ชัชวาลทิพากร, ผู้แต่งร่วม. II. ชื่อเรื่อง.

361.37

ISBN : 978-616-476-374-6

รหัสสิ่งพิมพ์ของสถาบันพระปกเกล้า สวพ. 67-01-00.0 (ebook)

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-476-374-6

พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2567

จัดทำโดย

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ฝั่งทิศใต้

เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

<http://www.kpi.ac.th>

คำนำ

หนังสือเรื่อง **เด่นอยากเล่า 7 People's Audit Outcome & Impact** เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปใช้งานให้เกิดประโยชน์อย่างหลากหลาย และบังเกิดผลจริงอย่างเป็นรูปธรรม อันถือเป็นผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) ผลการดำเนินงานของผู้ผ่านการอบรมในหลักสูตร People's Audit ที่ได้นำความรู้จากการเข้าร่วมการอบรมไปประยุกต์ใช้ และประสบความสำเร็จในการยกระดับการให้บริการสาธารณะ รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเข้าไปเป็นส่วนในการดำเนินการ ซึ่งหนังสือนี้เป็นการบอกเล่าเรื่องราวการนำความรู้จากกระบวนการ People's Audit ไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อจากเรื่องเด่นอยากเล่า ที่จัดทำมาแล้ว 6 เล่ม

สถาบันพระปกเกล้า ขอขอบคุณผู้ถ่ายทอดประสบการณ์การนำความรู้ People's Audit ไปใช้ประโยชน์ทั้ง 6 ท่านได้แก่ นางสาวนาถยา ชัยกิจ นางสาวปณี จานงลักษณ์ นางสาวบุญญรัตน์ ชุมพล นางสาวนริศรา บุญชู นายสุรพงษ์ พวงคต และนางสาวสังวาลย์ ประดิษฐ์ทรัพย์ ที่นำความรู้ไปพัฒนาต่อยอดจนได้ข้อมูลที่มีคุณค่าและส่งผลต่อแรงบันดาลใจแก่ผู้อ่าน และขอขอบคุณ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า ที่เป็นผู้ริเริ่มในการทำหลักสูตรนี้และให้คำปรึกษาในการทำหนังสือเล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สถาบันพระปกเกล้า หวังเป็นอย่างยิ่งว่า “การยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” (People’s Audit) ที่ดำเนินการอยู่นี้ จะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตย ในเรื่องการมีส่วนร่วมและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในประเทศไทย ตลอดจนเผยแพร่องค์ความรู้ให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะ และยกระดับการบริการสาธารณะได้อย่างกว้างขวางต่อไป

คำนำ	1
ส่วนที่ 1 ทำความรู้จัก People's Audit	4
1.1 โครงการวิจัย People's Audit	5
1.1.1 ความเป็นมา	5
1.1.2 แนวคิด People's Audit	6
1.2 หลักสูตร People's Audit	9
1.2.1 หลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร "การให้บริการสาธารณะ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน" People's Audit	10
1.2.2 หลักสูตรประยุกต์สำหรับการอบรมเฉพาะ หน่วยงาน	14
ส่วนที่ 2 กรณีศึกษา การนำความรู้จาก People's Audit ไปประยุกต์ใช้	17
2.1 เทคนิคการมีส่วนร่วม : กับงานบริการชุมชนของเทศบาล โดย นางสาวนารถยา ชัยกิจ นางฐาปณี จันทลักษณ์ นางสาวบุญรัตน์ ชุมพล และนางสาวนริศรา บุญชู (PA26) เทศบาลเมืองทุ่งสง	18
2.2 การเข้าใจการมีส่วนร่วม: ทำให้ทำงานกับชุมชนได้ดีมากขึ้น โดย นายสุรพงษ์ พวงคต (PA26) เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ กรมชลประทาน	42
2.3 เริ่มต้นด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วม: ต่อยอดนำไปสู่ ความสำเร็จ โดย นางสาวสังวาลย์ ประดิษฐ์ทรัพย์ หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว (PA26) อบจ.พังงา	88
ส่วนที่ 3 ข้อมูลตัวอย่างการนำความรู้ PA ไปประยุกต์ใช้ ช่วงปี 2565-2566	117

ส่วนที่ 1

ทำความเข้าใจกับ People's Audit

การยกระดับการบริการสาธารณะด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือ “People’s Audit” คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุง พัฒนาการบริการสาธารณะที่รัฐและท้องถิ่นจัดให้ประชาชน โดยในการดำเนินโครงการจะมีการใช้เทคโนโลยีของการมีส่วนร่วมรูปแบบต่าง ๆ เข้าไปเพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ประชาชนจะเข้ามาร่วมยกระดับการบริการตั้งแต่ขั้นตอนการริเริ่มการให้ข้อมูล วางแผน ปรึกษาหารือ ร่วมปฏิบัติ และประเมินผล ตลอดจนรับผลประโยชน์ และรับผิดชอบร่วมกันกับผู้ให้บริการ

กระบวนการนี้เป็นการยกระดับการบริการที่ผู้ให้บริการประสงค์จะดำเนินการให้เป็นที่ยังพอใจของผู้รับบริการ ไม่ว่าผู้รับบริการจะเป็นใคร โดยในการยกระดับการบริการนี้จำเป็นต้องมีปัจจัยนำเข้าที่มาจากผู้รับบริการเป็นสำคัญ

1.1 ไท่สงวกรว้จย People’s Audit

1.1.1 ความเป็่นมา

ในปี 2547 สถาบันพระปกเกล้า โดยความร่วมมือจากโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย (UNDP) ได้มีการพัฒนาโครงการ “การยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” (People’s Audit for Thailand) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการพัฒนาการให้บริการสาธารณะ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน อันนำไปสู่การส่งเสริมจิตสำนึกเรื่องความเป็นประชาธิปไตยและเสริมสร้างธรรมาภิบาลในประเทศไทย ตลอดจนเผยแพร่องค์ความรู้ให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในเรื่องการบริการสาธารณะ และการยกระดับการให้บริการ

โดยโครงการดังกล่าวได้มีการพัฒนารูปแบบขึ้นมาอย่างเป็นระบบ และนำไปปรับใช้โดยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในส่วนงานราชการ เช่น ส่วนงานตำรวจ สถานีอนามัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนของชุมชน ประชาชน ในจังหวัดเชียงราย สกลนคร มหาสารคาม เพชรบุรี นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี สงขลา กระบี่ นครนายก เมืองพัทยา ต่อมาขยายผลไปสู่การจัดทำเป็นหลักสูตรระดับสัมฤทธิ์บัตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) ซึ่งดำเนินการ โดยสถาบันพระปกเกล้า

1.1.2 แนวคิด People's Audit

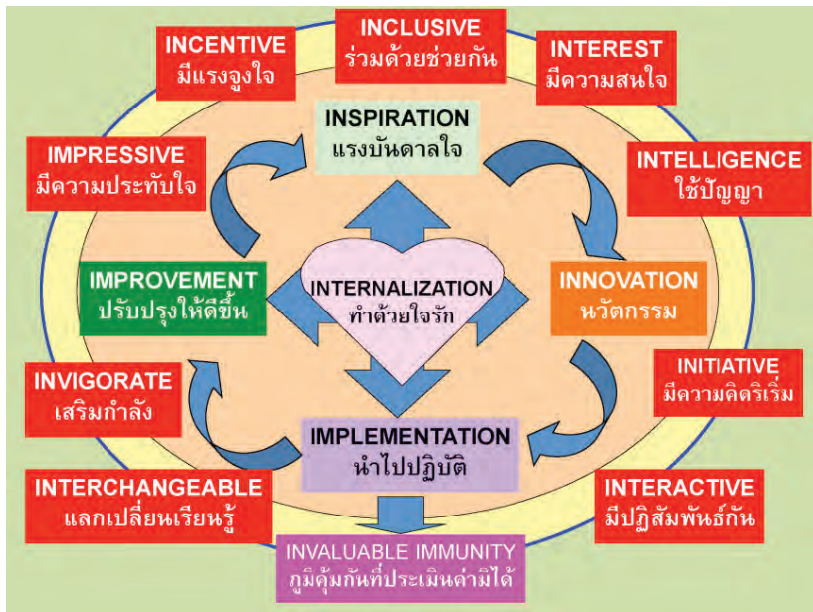
ถึงแม้คำว่า People's Audit จะแปลตรงตัวว่าการตรวจสอบโดยประชาชน แต่ในความเป็นจริงคงไม่มีใครอยากให้ใครตรวจสอบ หรือมาชี้หน้าว่ากัน ดังนั้น เพื่อการทำงานที่มีส่วนร่วม และไม่รู้สึกรำคาญจับผิด แต่ประชาชนจะมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มแรกจนกระทั่งการติดตามผล และผู้ถูกติดตามก็รู้สึกว่าเป็นการคอยจับผิด แต่ร่วมกันทำงานเพื่อส่วนรวมให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

People's Audit จึงเป็นแนวคิดที่สามารถประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมต่าง ๆ มากมาย ให้สามารถนำมาสู่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง สามารถนำไปใช้ได้ในทุกภาคส่วน นำไปสู่การสร้างควมไว้วางใจกัน ในที่สุด

การสร้างพลังในการดำเนินการยกระดับการบริการให้เป็นที่ต้องใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้จะเริ่มได้ด้วยการสร้างพลังใจ แรงบันดาลใจ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรม และนำไปปฏิบัติ เพื่อการปรับปรุงหรือยกระดับการบริการแล้วจึงย้อนกลับมาสู่การสร้างแรงบันดาลใจที่จะทำให้ดีขึ้นต่อไป ซึ่งจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก็ต่อเมื่อมีความเต็มใจ

มีจิตสำนึกสาธารณะที่จะทำร่วมกันหรือทำด้วยใจ (Internalization) อันจะนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันที่หาค่ามิได้ในสังคม ทั้งนี้ในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ จำเป็นต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ที่ช่วยเอื้อต่อการประสบความสำเร็จ ปัจจัยต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นเองมิได้ แต่ด้วยพลังต่าง ๆ ที่มาจากทุกคนร่วมกัน (inclusive) อาทิ การต้องทำร่วมกันมิใช่ทำคนเดียว กลุ่มเดียว ต้องมีความสนใจ (interest) ที่จะทำ มีความคิดริเริ่ม (initiative) ใช้ปัญญา (intelligence) จึงจะเกิดนวัตกรรม (innovation) ที่นำไปสู่การยกระดับการบริการสาธารณะแบบมีส่วนร่วมได้ ในการจะทำอะไรหากไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน (interactive) งานจะสำเร็จได้ยาก และขณะที่กำลังนำนวัตกรรม ไปปฏิบัติ (implementation) เสริมแรงกัน (invigorate) และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (interchangeable) ประเมินผล เมื่อเห็นผลงาน มีการปรับปรุงจริง (improvement) จะเกิดความประทับใจ (impressive) มีผู้มาให้ความสนใจแสดงความประทับใจ ชื่นชม เป็นแรงจูงใจ (incentive) ให้เกิดแรงบันดาลใจ (inspiration) ที่จะทำต่อเนื่องไป ดังเป็นการแสดงในภาพที่วงกลมด้านในเป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการ People's Audit ส่วนวงจรภายนอกจะเป็นปัจจัยที่ต้องมีเพื่อเอื้อให้วงจรภายในขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งหัวใจของการดำเนินการก็คือ การมีใจรักที่จะทำ อุทิศเวลา สติปัญญาและแรงกาย แรงใจมาร่วมโครงการ ที่เรียกว่า “ทำด้วยใจรัก” นั่นเอง

ภาพ วงจรของการยกระดับการบริการสาธารณะแบบมีส่วนร่วม

ที่มา : เอกสารการเรียนรู้หลักสูตรการยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในกระบวนการต่าง ๆ จะมีกิจกรรมย่อย ๆ อีกจำนวนมาก ซึ่งทั้งนี้ขึ้นกับการออกแบบและตัดสินใจร่วมกันของทุกฝ่าย และการคำนึงถึงบริบทของพื้นที่ และหน่วยงานที่ให้บริการด้วย เพื่อนำไปสู่การยกระดับการบริการอย่างแท้จริง

ในการเริ่มต้นกิจกรรมสิ่งสำคัญที่ต้องมี คือการมีความรู้ที่จะดำเนินการ มีความตระหนักที่จะสร้างการบริการที่ดี และเปิดโอกาสให้ประชาชนและฝ่ายต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมแล้วจึงดำเนินการร่วมกัน รวมเป็นสามเหลี่ยมแห่งการเรียนรู้เพื่อการดำเนินโครงการยกระดับการให้บริการ

People's Audit จึงเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับเรื่องของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพราะเป็นการเน้นที่ประชาชน เป็นการประเมินโดยประชาชนเอง และประชาชนจะร่วมรับรู้ในการทำงานของหน่วยงานผู้ให้บริการ เพื่อปรับปรุงการทำงานร่วมกัน มิใช่เพียงการมาชี้แจงดำเนินโดยประชาชน แต่ให้ประชาชนมาร่วมคิดไปด้วยกัน จึงสามารถปรับใช้ได้กับกิจกรรมที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นของภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น ชุมชน หรือครอบครัว

1.2 หลักสูตร People's Audit

ภายหลังจากที่ สถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย (UNDP) จัดทำโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เรื่องการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการให้บริการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และให้ประชาชนมีความพึงพอใจ ซึ่งในการดำเนินโครงการดังกล่าว ได้มีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัตินำไปปฏิบัติจริงได้ โดยหลักสูตรนี้ได้มีการทดลองใช้ที่ จ.พิษณุโลกเป็นครั้งแรก และมีการปรับปรุง แล้วนำไปเพื่อทดสอบในอีก 5 จังหวัด คือ สกลนคร เพชรบุรี เชียงราย สงขลาและมหาสารคาม โดยผลปรากฏว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปเผยแพร่ต่อไป ต่อมาจึงได้มีการนำไปพัฒนาและประยุกต์ใช้ในหลักสูตรจัดอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ อย่างหลากหลาย

1.2.1 หลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” People’s Audit

เป็นหลักสูตรที่สถาบันพระปกเกล้า เห็นประโยชน์ของโครงการวิจัยดังกล่าวมาตอนต้น ในแง่ของการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานด้านการมีส่วนร่วมที่เห็นผลได้จริงในเชิงปฏิบัติ จึงได้จัดให้มีหลักสูตรนี้ขึ้นในสถาบันเพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่อย่างกว้างขวางต่อไปโดยให้ชื่อว่า หลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” ขึ้นในปี 2549 ซึ่งถือเป็นหลักสูตรระดับสัมฤทธิ์บัตรหลักสูตรแรกของสถาบันพระปกเกล้า อันสะท้อนประสิทธิผลของหลักสูตรและผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เนื่องมาจากหลักสูตรนี้มุ่งหวังที่จะให้ผู้ผ่านการอบรมนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อการให้บริการของหน่วยงาน ผู้ที่จะเข้ารับการอบรมในหลักสูตร คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้หรือรับบริการสาธารณะจากหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สามารถเข้าร่วมในการอบรมได้ต่อเนื่องตลอดหลักสูตร และเป็นผู้ที่มีความสนใจ ตลอดจนมีความกระตือรือร้นที่จะนำแนวคิดการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน People's Audit ไปใช้พัฒนาหน่วยงานของตนเอง

ทั้งนี้ เนื้อหาหลักสูตร และวิธีการดำเนินการอบรม ให้ประกอบด้วย ภาคทฤษฎี เน้น การนำเสนอกรณีศึกษา (case studies) และภาคปฏิบัติ คือ การฝึกปฏิบัติโดยมุ่งให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในระยะเริ่มต้น ปี 2549 - 2553 หลักสูตรจัดการอบรม 7 หัวข้อวิชา ที่เน้นเรื่องการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้เวลาการจัดอบรมรวม 51 ชั่วโมง ภายได้โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรนี้สถาบันพระปกเกล้าได้การจัดอบรมไปทั้งสิ้นจำนวน 13 รุ่น ต่อมาในปี 2553 สถาบันพระปกเกล้าได้มีการปรับปรุง

หลักสูตรใหม่อีกครั้ง โดยมีการเพิ่มหัวข้อวิชาเกี่ยวกับนโยบายและการวางแผนการมีส่วนร่วมอีก 9 หัวข้อวิชา ทำให้ระยะเวลาการอบรมเพิ่มขึ้น เป็น 85 ชั่วโมง และในปี 2566 ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรครั้งล่าสุดเพื่อปรับลดจำนวนวันการศึกษาเพื่อความเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม โดยลดระยะเวลาการอบรมลงเหลือ 52 ชั่วโมง ปัจจุบัน (ปี 2566) สถาบันพระปกเกล้า จัดการอบรมในหลักสูตรสัมฤทธิ์บัตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน รวมทั้งสิ้น จำนวน 27 รุ่น มีผู้ผ่านการอบรม ในโครงการนี้แล้วกว่า 1,000 คน

วัตถุประสงค์การจัดหลักสูตร

หลักสูตรสัมฤทธิ์บัตร “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” People's Audit มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน องค์กร หรือหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการและผ่านการอบรมตามหลักสูตร มีความรู้ เจตคติ และทักษะ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการให้บริการสาธารณะโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) อันนำไปสู่การส่งเสริมจิตสำนึกเรื่องความเป็นประชาธิปไตย และเสริมสร้างธรรมาภิบาลของไทย
2. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ให้ประชาชนเกิดความตระหนัก และเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในด้านการบริการสาธารณะ และการยกระดับการให้บริการ
- 3 เพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดการความรู้ (knowledge management) ผ่านการเผยแพร่ความรู้และประสบการณ์จากการดำเนินโครงการ
4. เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถวางแผนการมีส่วนร่วมและประยุกต์ใช้การมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตเนื้อหาของหลักสูตร

สำหรับหลักสูตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) มีโครงสร้างเนื้อหาประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 พิธีเปิดการอบรมกิจกรรมปฐมนิเทศ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และการสอบประมวลผล และประเมินผลการอบรม รวม 3 ชั่วโมง

ส่วนที่ 2 เนื้อหา การเรียนการสอนในชั้นเรียน รวม 49 ชั่วโมง จำนวน 7 กลุ่มวิชา

กลุ่มวิชาที่ 1: ประชาธิปไตยและการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน รวม 1 วิชา (2 ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา

1. ประชาธิปไตยและการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (2 ชั่วโมง)

กลุ่มวิชาที่ 2: การค้นหาความต้องการในการให้บริการสาธารณะ รวม 4 วิชา (12 ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา

1. ความจำเป็นและเทคนิควิธีการค้นหาความต้องการ (4 ชั่วโมง)
2. แผนที่เดินดินและเข้าถึงชุมชนเชิงบวก (1 ชั่วโมง)
3. การลงพื้นที่สำรวจความต้องการชุมชน เก็บข้อมูลในพื้นที่ (3 ชั่วโมง)
4. การประมวลผล จัดทำแผนที่เดินดินและนำเสนอผล (4 ชั่วโมง)

กลุ่มวิชาที่ 3: เทคนิคและเครื่องมือในการสร้างการมีส่วนร่วม
รวม 8 วิชา (16 ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา

1. ธรรมนูญพลเมือง (Citizen's charter) (2 ชั่วโมง)
2. การสนทนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ (ORID) (1 ชั่วโมง)
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Workshop) (3 ชั่วโมง)
4. การประชุมวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (4 ชั่วโมง)
5. เทคนิคการประชุมขึ้นชมอย่างสร้างสรรค์ (AIC) (2 ชั่วโมง)
6. กระบวนการประชาเสวนาและสนทนากลุ่ม (2 ชั่วโมง)
7. ประชุมกลุ่มแบบ Samoan Circle (1 ชั่วโมง)
8. สุนทรียปรัตน์ (1 ชั่วโมง)

กลุ่มวิชาที่ 4: กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการให้บริการสู่
ความเป็นเลิศสำหรับประเทศไทย (THAI PSEP) รวม 1 วิชา (4 ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา

1. กระบวนการพัฒนาและเทคนิคการให้บริการสู่ความเป็นเลิศสำหรับประเทศไทย (4 ชั่วโมง)

กลุ่มวิชาที่ 5: การบูรณาการและการวางแผนสร้างการมีส่วนร่วม
รวม 3 วิชา (10 ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา

1. การจัดทำตัวแบบการสร้างการมีส่วนร่วม (2 ชั่วโมง)

2. การวางแผนสร้างการมีส่วนร่วม (6 ชั่วโมง)

3. การสร้างการมีส่วนร่วมแบบพระราชวิชาการ (2 ชั่วโมง)

กลุ่มวิชาที่ 6: การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม รวม 2 วิชา
(4 ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา

1. การจัดการความรู้และถอดบทเรียน (2 ชั่วโมง)

2. การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม (2 ชั่วโมง)

กลุ่มวิชาที่ 7: การเตรียมกระบวนการและสร้างบรรยากาศ
รวม 1 วิชา (1 ชั่วโมง)

หัวข้อวิชา

1. การเตรียมกระบวนการและสร้างบรรยากาศ (1 ชั่วโมง)

รวมเนื้อหาตลอดหลักสูตร 2 ส่วน ระยะเวลาการอบรมรวม
52 ชั่วโมง

1.2.2 หลักสูตรประยุกต์สำหรับการอบรมเฉพาะหน่วยงาน

นอกจากนี้ สถาบันพระปกเกล้าดำเนินการเปิดหลักสูตร ระดับสัมฤทธิ์บัตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) ซึ่งถือเป็นหลักสูตรหลักแล้ว ยังมีหน่วยงานที่สนใจและเห็นความสำคัญต่อการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงร่วมมือกับสถาบันในการนำความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการมีส่วนร่วมจากหลักสูตรนี้ไปประยุกต์ใช้ โดยมีการปรับปรุงเนื้อหาการอบรมให้เหมาะสมกับภาระหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ ได้แก่

- โครงการอบรม และศึกษาดูงานการยกระดับการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (จัดให้กับ Committee for Ethnic Minority Affairs (CEM) จากประเทศเวียดนาม) ปี 2551
- โครงการฝึกอบรม เรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน” ของกรมชลประทาน ปี 2552
- โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่ ปี 2553
- โครงการ “การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” ของเมืองพัทยา ปี 2554
- โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การให้บริการสาธารณะด้านพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน” ของกระทรวงพลังงาน ปี 2555
- โครงการ “การฝึกอบรมการสร้างเครือข่ายและพันธมิตรในการป้องกันรักษาป่า” ของกรมป่าไม้ ปี 2556 2557 และ 2558

นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการโครงการ People's Audit สถาบันพระปกเกล้า โดยสำนักวิจัยและพัฒนา ได้มีการติดตามประเมินผลจากผู้ผ่านการอบรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพบว่า มีผู้ผ่านการอบรมจำนวนไม่น้อยที่ได้นำความรู้จากโครงการ People's Audit ไปประยุกต์ใช้ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและยกระดับการให้บริการสาธารณะในเรื่องต่าง ๆ ไม่เพียงแต่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะเท่านั้นหากแต่ยังมีหน่วยงานภาคเอกชนที่ได้นำความรู้จาก

โครงการ People's Audit ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการทำงานได้ด้วยเช่นกัน

โดยในส่วนต่อไปนี้จะนำเสนอตัวอย่างของการนำความรู้จากการศึกษาอบรมในหลักสูตรระดับสัมฤทธิ์บัตรการให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน จากผู้ผ่านการอบรม รุ่นที่ 26 ไปประยุกต์ใช้กับการทำงานตามภารกิจ หน้าที่และความรับผิดชอบ

ส่วนที่ 2

กรณีศึกษา
การนำความรู้จาก People's Audit
ไปประยุกต์ใช้

2.1 เทคนิคการมีส่วนร่วม : กับงานบริการชุมชนของเทศบาล

นางสาวนาถยา ชัยกิจ

นางฐาปณี จำนงลักษณ์

นางสาวบุญญรัตน์ ชุมพล และ

นางสาวนริศรา บุญชู

เทศบาลเมืองทุ่งสง

นางฐาปณี จำนงลักษณ์
นักวิเคราะห์นโยบาย
และแผนชำนาญการ

นางสาวบุญญรัตน์ ชุมพล
นักวิเคราะห์นโยบาย
และแผนปฏิบัติการ

นางสาวนริศรา บุญชู
นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ

นางสาวนาถยา ชัยกิจ
ผู้อำนวยการ
กองยุทธศาสตร์และ
งบประมาณ

เทศบาลเมืองทุ่งสง เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในเขตท้องที่ตำบลปากแพรก อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยตำบลปากแพรก ได้ยกฐานะขึ้นเป็น “เทศบาลตำบลปากแพรก” ตามประกาศพระราชกฤษฎีกา เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2483 และได้ประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะและเปลี่ยนชื่อเป็นเทศบาลเมืองทุ่งสง เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2547 ปัจจุบันเทศบาลเมืองทุ่งสง มีพื้นที่ 7.17 ตารางกิโลเมตร ตำแหน่งที่ตั้งของทุ่งสง อยู่กึ่งกลางคาบสมุทรมีเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างทะเลอ่าวไทยกับทะเลอันดามัน สภาพภูมิประเทศของพื้นที่เทศบาลเมืองทุ่งสง เป็นที่ราบเชิงเขามีภูเขาล้อมรอบ รวมพื้นที่ปัจจุบัน 7.17 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,481.25 ไร่ (ครอบคลุมพื้นที่เทศบาล เมืองทุ่งสงทั้งหมด) มีประชากร 29,930 คน (ข้อมูล ณ 31 พฤษภาคม 2564)¹

ในการจัดการศึกษาอบรม หลักสูตร People's Audit รุ่นที่ 26 เมื่อปี 2565 เทศบาลเมืองทุ่งสง ได้ส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษาดูงาน จำนวน 4 คน ได้แก่ นางสาวนภยา ชัยกิจ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์ และงบประมาณ นางสาวปณี จำนงลักษณ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ข้าราชการ นางสาวบุญญรัตน์ ชุมพล นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ปฏิบัติ และนางสาวนริศรา บุญชู นักประชาสัมพันธ์ปฏิบัติการ มาจากทั้งส่วนงานด้าน นโยบาย ยุทธศาสตร์ งบประมาณ และประชาสัมพันธ์ ซึ่งต่อไปนี้จะขอเรียกว่า “ทีมPAทุ่งสง”

โดย ทีมPAทุ่งสง ได้ให้ข้อมูลว่า ก่อนหน้านี้ทางเทศบาลเมืองทุ่งสง โดยเจ้าหน้าที่ได้มีการดำเนินโครงการร่วมกับประชาชนมาโดยตลอดหลายโครงการโดยใช้เทคนิคเครื่องมือกระบวนการมีส่วนร่วมตามรูปแบบเดิม ภายหลังจากที่ นายกเทศมนตรีเมืองทุ่งสง ได้ส่ง ทีมPAทุ่งสง มาเรียนในหลักสูตร People's Audit แล้วทำให้ได้รับทราบกระบวนการมีส่วนร่วม

¹ สรุปรจาก จาก <https://thungsongcity.go.th/>

ที่ถูกต้องและมีเครื่องมือที่เข้าถึงประชาชนได้อย่างแท้จริงและเป็นประโยชน์
ในการใช้งานมากขึ้นทั้งในส่วนของการทำงานร่วมกับประชาชนและ
การทำงานแบบมีส่วนร่วมภายในเทศบาลเมืองเองโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
กระบวนการระดมความคิดเห็นที่ต้องการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

“ เรียนยังไม่ทันจบ ก็มั่นใจ และนำมาปรับใช้ ”

ทางทีม PA ท่งสงเล่าให้เราฟังว่า ช่วงขณะที่เรียนอยู่ เทศบาลเมือง
ท่งสงจัดกิจกรรมโครงการระยะยาว ต้องลงพื้นที่ไป พบปะกับประชาชน
ในชุมชน 12 ชุมชน โดยร่วมงานกับวิทยากรจากภายนอก ในโครงการ
“สมาชิกรัฐสภาเทศบาลเมืองท่งสงสัญจรชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น” ซึ่งเดิมมีการกำหนดใช้เทคนิคการมี
ส่วนร่วม เป็นลักษณะของคุณลิขิตคือการพูดคุย ยกมือแล้วให้วิทยากร
เขียนบนกระดาษฟลิปชาร์ต ภายหลังจากมาเรียนรู้เครื่องมือเทคนิค
การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม People's Audit โดยใช้
บัตรความคิด เกิดความประทับใจ จึงได้ประสานวิทยากรล่วงหน้าจาก
ห้องเรียน PA เลยว่าขอเปลี่ยนเทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วม ได้ไหม
เพราะขณะนี้ได้มาเรียนรู้เทคนิคใหม่จากสถาบันพระปกเกล้าแล้วคิดว่า
น่าจะใช้ได้ซึ่งวิทยากรอนุญาต และผลของการทำงานก็เป็นไปได้ด้วยดี

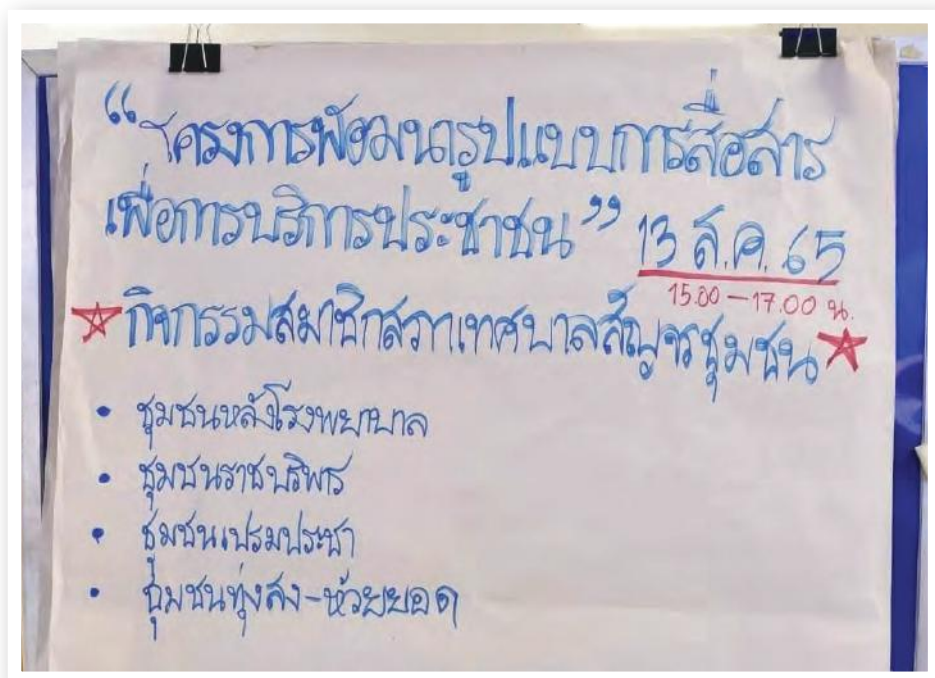
ทีม PA ท่งสงเล่าว่า “เราเรียนจบวันที่ 11 สิงหาคมค่ะ
วันที่ 13-14 สิงหาคมก็จะมีโครงการพัฒนารูปแบบการสื่อสาร
เพื่อบริการประชาชนค่ะ เป็นกิจกรรมสมาชิกรัฐสภาเทศบาลพบ
ชุมชนเมืองเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เป็นครั้งแรกค่ะ

ที่นำเทคนิคมาใช้ ตอนไปเรียนใช้ใหม่คะ อาจารย์ที่เขาจะลงพื้นที่กับเราเนี่ยเขาโทรมาประสานว่าเขาจะลงพื้นที่เขาให้เตรียมกระดาษฟลิปชาร์ต อาจารย์บางคนที่จะทำเทคนิคอยู่แล้วใช้แต่เขาใช้เทคนิคว่าพูดคุยแล้วก็เขียนกระดาษฟลิปชาร์ต แล้วที่นี้น้องประชาสัมพันธ์เขาก็เลยโทรหาพี่พี่ก็เลยบอกกระต่ายที่เป็นคนรับผิดชอบโครงการว่า เราเรียนอยู่ก็เลยบอกน้องเขาว่าเดี่ยวพี่เปลี่ยนเทคนิคใหม่ ใช้เทคนิคของพระปกเกล้าเลย แล้วก็โทรมาประสานวิทยากรว่าขอเปลี่ยนเป็นเทคนิคนี้ให้ เรากลายเป็นคนสั่งวิทยากรใช้ ก็คือเปลี่ยนแปลงวิทยากร แต่ว่าหมายถึงว่าเปลี่ยนแปลงวิธีการเทคนิคของวิทยากรท่านก็ยอมตาม”

ผลที่ได้จากการนำกระบวนการมีส่วนร่วมไปใช้ในครั้งนี้ เกิดการเปลี่ยนแปลงคือประชาชนในชุมชนรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมมากขึ้น มีความเป็นเจ้าของความคิด โดยผู้เข้าร่วมได้เห็นความคิดของตนเองขึ้นไปอยู่บนกระดาน ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ผ่านการเขียนบัตรความคิด ผู้ที่ไม่สะดวกในการเขียนจะมีเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกช่วยเขียนให้ ทำให้ไม่ถูกชี้นำหรือไม่ถูกกลະเลย ซึ่งชาวบ้านที่เข้าร่วมประชุมในกระบวนการรู้สึกพึงพอใจกับวิธีการดังกล่าว และรู้สึกว่าเป็นวิธีที่แปลกใหม่กว่ากระบวนการเดิม ๆ โดยอยากให้เทศบาลใช้วิธีการดังกล่าวในการสร้างการมีส่วนร่วมอื่นกับชุมชนในครั้งต่อไป

ทีม PA ห่วงสง สะท้อนความเห็นว่า “เฉพาะโครงการนี้ทำให้เห็นว่าชาวบ้านเขาเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ในเวลาเท่ากัน สมมุติเป็นเวลา 2 ชั่วโมงแต่เดิมแค่ยกมือเปรียบเทียบกับ การเขียนกระดาษแล้วมีส่วนร่วมมากกว่า เราก็เลยเสนอใช้

บัตรคำซึ่งทุกคนก็มีสิทธิ์ที่จะใช้ คือทุกคนก็เขียนมาพรั่งพรั่งมาก ก็เป็นเทคนิคที่ดีนะ เพราะว่าเดิมที่เปรียบเทียบกับก่อนที่เราไป ชาวบ้านก็จะแบบบางคนเขาก็ไม่พูด แต่ที่นี่เขาก็เขียนเขียนหมด แล้วก็ปะกันเต็มหน้ากระดาษเต็มฝ่าหน้าฝ่าหลังเต็มหมด"

“

มองว่ามันได้ผลกว่าทำแผนชุมชน
สอนให้เขารู้จักของตัวเองเลย
ค่อย ๆ ทำทีละสเต็ปใช้เวลานาน
แต่ถ้าถ้าทำสำเร็จจะได้ข้อมูลแบบดี

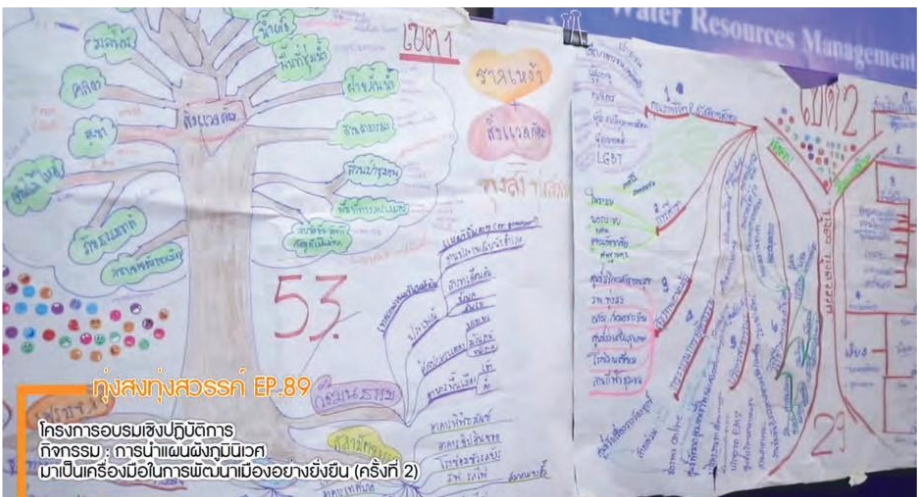
”

นอกจากเรื่องการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนแล้ว ยังมีการปรับใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการในหน่วยงานด้วย เช่น โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรเทศบาลเมืองทุ่งสง กิจกรรมการวางแผนผังภูมิโนเวศมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง สมาชิกสภาเทศบาล ชุมชนและภาคีเครือข่ายในการนำแผนผังภูมิโนเวศมาเป็นเครื่องมือเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนตามศักยภาพและความเหมาะสมทางภูมิศาสตร์ ประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์ศักยภาพท้องถิ่นเพื่อการจัดทำแผนผังภูมิโนเวศในพื้นที่และการระดมความคิดเห็นต่าง ๆ เพื่อการนำไปสู่อนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนต่อไป โดยได้มีการนำเทคนิคบัตรความคิดมาสอดแทรกเข้าไปในส่วนของการระดมความคิดทำให้เกิดภาพสะท้อนของที่ประชุมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และย่นระยะเวลาในการประชุมได้มากจากเดิมที่ต้องใช้การแสดงความคิดเห็นโดยการพูดคุย

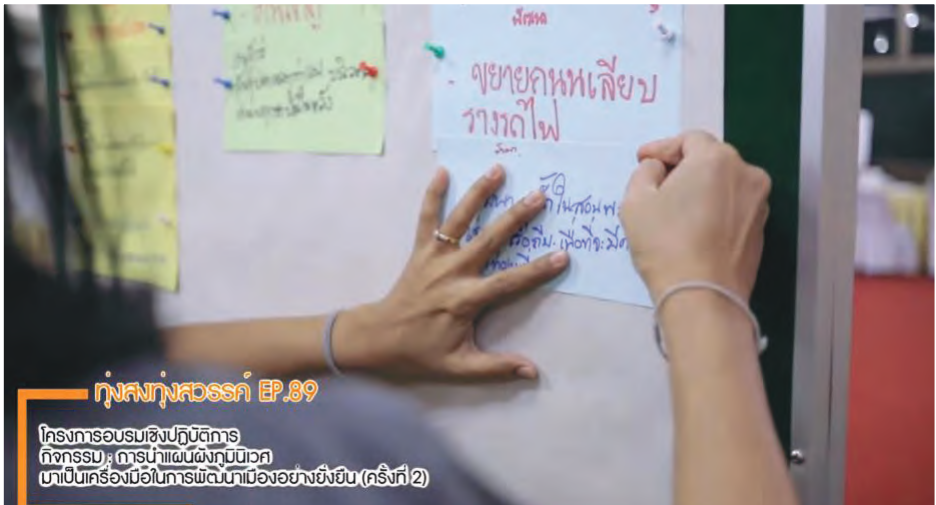
ทีม PA ทุ่งสง เล่าว่า “การจัดทำแผนผังภูมิโนเวศใช้เทคนิคเรื่องของ การประชุมเชิงปฏิบัติการ เขียนบัตรคำ 1 บัตร 1 ความคิด และมีการกำหนดบริบทในพื้นที่ของชุมชนในเขตเทศบาลทั้งหมด 3 เขต และค้นหว่าแต่ละเขตมีชุมชนอะไรบ้าง ในแต่ละชุมชนมีจุดเด่น จุดด้อย ศักยภาพ ต้นทุน อะไร อย่างไร แล้วก็มาจับหมวดหมู่ ตั้งชื่อตามที่เรียนมาซึ่งมองว่าเมื่อทำหลายๆ รอบ จะได้ผลกว่าทำแผนชุมชนอีกนะสอนให้เขารู้จักพื้นที่ของเขาเองเลย ค่อยๆ ทำทีละขั้นตอนใช้เวลานาน แต่ว่าถ้าทำสำเร็จจะได้ข้อมูลแบบดีมาก”

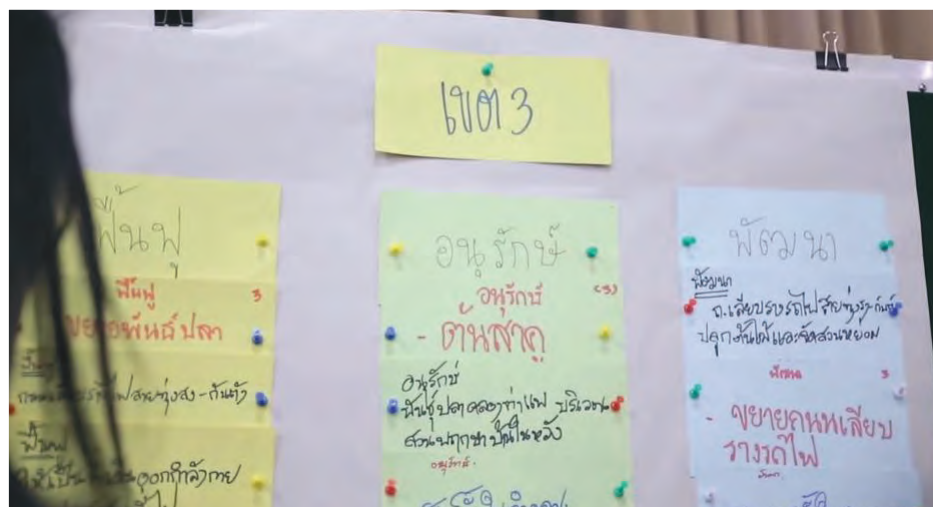

นอกจากใช้ เทคนิคบัตรคำ บัตรความคิด ทางทีม PAทุ่งสง ยังใช้ เทคนิคการสนทนาแบบมีส่วนร่วมหรือ ORID ในการประชุมประจำเดือน ของชุมชน มีประธานชุมชนร่วมกับคณะกรรมการชุมชนเพื่อรับฟังปัญหา ซึ่งจัดเป็นประจำทุกเดือนชื่อ โครงการเทศบาลพบสภาชุมชนเมืองเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

ภายหลังจากทางทีม PAทุ่งสง เรียนจบได้ไปเข้าร่วมในวงประชุม ประจำเดือนของชุมชน โดยเริ่มจากไปนั่งฟังชุมชนพูดแล้วพอไปนั่งฟังแล้ว รู้สึกว่าน่าจะเอาแนวทาง ORID ไปช่วยเขาถาม เพราะนี่เป็นเวทีที่คุยกัน ซึ่งเมื่อก่อนชาวบ้านก็อาจจะไม่ค่อยได้พูด แต่พอใช้เทคนิคนี้ ก็เหมือนกับช่วยให้ชาวบ้านกล้าที่จะจับไมค์พูดแล้ว โดยการเปลี่ยนแนวคำถาม ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม ใช้วิธีการให้เขารู้สึกเหมือนว่าเขาเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น เขามีส่วนกับเรื่องนี้ เขาก็จะช่วยกันตอบทุกคน เพราะว่ารู้สึกว่ามันมีส่วนร่วมด้วย ตนเองทำเรื่องนี้ด้วย ตนเองเกี่ยวข้องกับ ชาวบ้านจะช่วยกันลงไม้ลงมือในการตอบคำถาม เพราะว่าเหมือนกับเขารับรู้หมดทุกเรื่องเขาทำเองหมดทุกเรื่อง

“ก่อนหน้านั้นก็คือ เขาอาจจะนั่งเฉย ๆ อาจจะมีบางคน ที่กล้าพูด แต่พอเราเปลี่ยนวิธีถามเนี่ยคือเขาก็จะกล้าที่จะพูด ทุกคนเขาก็จะคิดว่า เออฉันก็เกี่ยวข้องกับเรื่องนี่แหละเดี๋ยวฉัน ก็จะพูด เป็นต้น”

“

ทำให้ภาพลักษณ์ของ
เทศบาลเมืองทุ่งสง
เป็นภาพลักษณ์ของ
การมีส่วนร่วม

”

โดยเมื่อถาม ทีม PA ทูตสงว่า หลังไปเรียนมารู้สึกเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ก็ได้คำตอบประมาณว่า หลังจากไปเรียนมาก็ได้มีการใช้ความรู้เทคนิคการมีส่วนร่วมกระจายไปในทุกงานของเทศบาลที่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม กล่าวคือ เทคนิคนี้มันอยู่ในทุกโครงการของเทศบาล โดยที่อยู่ในสายเลือดของแต่ละโครงการ ยกตัวอย่าง เวลาเราประชุมกันแต่เดิมเปรียบเทียบกับหลังที่เราไปเรียนมาแล้ว การคุยการพูดคุยต่างกัน วิธีการตั้งคำถาม จะมีกระบวนการดีกว่าเดิม ที่ไม่เพียงรอให้เขายกมือขอพูด แต่เราก็จะสร้างโอกาสการมีส่วนร่วม สร้างคำถามให้เขามีความเป็นเจ้าของและเกี่ยวข้อง เราก็จะได้คำตอบออกมาได้เยอะ เขาแสดงออกมาให้เห็น เหมือนกับว่า เราเปลี่ยนแปลงตัวเองหลังจากที่เราไปเรียนมา แม้กระทั่งเวลาเราเชิญเขามาช่วย จากเดิมต้องคะยั้นคะยอให้ตอบ เดียวนี้เขามาด้วยความเต็มใจ พอเอาเทคนิคที่เราไปเรียนรู้อมาใช้ ผลลัพธ์มันแตกต่าง คนก็กล้าพูดกล้ามีส่วนร่วมกล้าคิดกล้าทำ จนทำให้ภาพลักษณ์ของเทศบาลเมืองทุ่งสงเป็นภาพลักษณ์ของการมีส่วนร่วมและเราก็มีเครือข่าย

“ *ไม่รู้ว่าจะสำเร็จไหม
แต่วันนี้นายกพูดในที่ประชุมว่า
คุ้มค่าแล้วที่ส่งพวกพี่ไปเรียน* ”

คิดว่าตัวเองทำงานสำเร็จใช่ไหมการที่เอาความรู้มาใช้ ?

“มองตัวเองนี่เรียกว่าสำเร็จไหม การเป็นนักเรียนเราไม่รู้ว่าจะสำเร็จไหม แต่วันนี้นายกพูดในที่ประชุมว่าคุ้มค่าแล้วที่ส่ง

พวกพี่ไปเรียน มองตัวเองไม่ได้ต้องให้คนอื่นมอง ใช้เพราะเรา
มองตัวเองไม่ถูก”

“พอเรากลับมาใหม่ๆ แล้วที่เราไปทำบัตรคำ แล้วทำนั้น
ทำนี้ เพื่อนในเทศบาล ก็เหมือนเขาก็ยอมรับวิธีการนี้มากกว่า
เด็ก ๆ น้องลูกจ้าง ก็มาช่วยกันติดบัตรคำ และเดินหาชาวบ้าน
จนเก่งมากเลยไม่ต้องไปเรียนแล้ว”

“

การทำงานเป็นทีมคือ
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

”

ปัจจัยที่ทำให้ทำงานได้สำเร็จจากการใช้เทคนิคนี้ ก็คือมีทีมที่ทำงาน
ด้วยกัน มีน้อง ๆ มาช่วยกัน และน้องที่ทำงานก็ได้เรียนรู้ เข้าไปใช้เทคนิค
ตรงนี้ แต่ถ้าไปคนเดียว ก็ไม่ได้ทำด้วยซ้ำนะ เพราะว่าต้องไปทำอย่าง
อื่นด้วย แต่การที่มาสสร้างทีมต่อขยายทีมต่อกลายเป็นว่าเดี๋ยวนี้น้อง ๆ
3-4 คน นี้ทำงานแทนกันได้ และผลการทำงานมีส่วนร่วมจะสนุกและ
ออกมาดี

สรุปบทเรียนการใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

นางสาวนาถยา ชัยกิจ นางฐาปนี จ้านงลักษณ์
นางสาวบุญญรัตน์ ชุมพล และนางสาวนริศรา บุญชู PA26
เทศบาลเมืองทุ่งสง

2.2 ความต้องการเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วม: เพื่อมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน

นายสุรพงษ์ พวงคต

เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ สำนักบริหารโครงการ
กรมชลประทาน

กรมชลประทาน เป็นหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่พัฒนาแหล่งน้ำตามศักยภาพของกลุ่มน้ำให้เพียงพอ และจัดสรรน้ำให้กับผู้ใช้น้ำทุกประเภทเพื่อให้ผู้ใช้น้ำได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ตลอดจนป้องกันความเสียหายอันเกิดจากน้ำ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมชลประทานกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557 ดังนี้²

(1) ดำเนินการจัดให้ได้มาซึ่งน้ำ หรือกัก เก็บ รักษา ควบคุม ส่ง ระบายหรือจัดสรรน้ำ เพื่อการเกษตร การพลังงาน การสาธารณสุขโรค หรือการอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานกฎหมายว่าด้วยคันและคูน้ำและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(2) ดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากความพลัดภัยของเขื่อนและอาคารประกอบและการคมนาคมทางน้ำที่อยู่ในเขตชลประทาน ตลอดจนดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมพิเศษต่างๆ ที่ไม่ได้เป็นแผนงานประจำปีของกรม

(3) ดำเนินการจัดรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(4) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่รัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรี

กรมชลประทานเป็นหน่วยงานที่ส่งบุคลากรเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัย PA อย่างสม่ำเสมอ ปัจจุบันมีนักศึกษาที่ผ่านการอบรมแล้ว 16 คน และเคยมีหลักสูตรที่จัดให้มีการเฉพาะด้วยเมื่อปี 2552 โดยรุ่นล่าสุดที่เรียนคือรุ่นที่ 26 นายสุรพงษ์ พวงคต เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทาน ซึ่งต่อไปนี้อธิบายว่า “พีเอ็น”

² ข้อมูลจากเว็บไซต์กรมชลประทาน <https://www.rid.go.th/>

ความน่าสนใจที่เราไปสัมภาษณ์ฟี่ปั้นก็คือ ความเกี่ยวข้องของตำแหน่งหน้าที่การงานกับคำว่าความร่วมมือกันอย่างไร เราจึงสอบถามถึงตำแหน่งหน้าที่ของฟี่ปั้น ว่าทำหน้าที่อะไร

ฟี่ปั้นบอกพวกเราว่า โดยตำแหน่งเศรษฐกิจชำนาญการพิเศษ จะทำงานอยู่ในส่วนเศรษฐกิจสังคมและประเมินผลโครงการของสำนักบริหารโครงการของสำนักบริหารโครงการ ซึ่งมีหน้าที่ในการประเมินโครงการทั้งหมดที่พัฒนาแหล่งน้ำ โดยจะเป็นโครงการขนาดกลางขึ้นไป คือ โครงการที่มีขนาดพื้นที่ โดยประมาณ 2,000 ไร่ขึ้นไป หรือใช้งบประมาณมากกว่า 100 ล้านบาท โดยทำหน้าที่วิเคราะห์ทางด้านเศรษฐศาสตร์หาความคุ้มค่าของโครงการเพื่อประกอบข้อเสนอโครงการ

ส่วนในเรื่องการสมัครเข้าอบรมหลักสูตรดังกล่าว มีที่มาจากความสนใจโดยส่วนตัวว่า “กระบวนมีส่วนร่วม” ที่แท้จริงเป็นอย่างไร เนื่องมาจากการทำงานในชลประทานนั้น จะต้องดำเนินการตามกฎหมาย โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรา 78 ที่กำหนดว่า รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน รวมถึงการมีส่วนร่วมตามร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะด้วย ซึ่งที่ผ่านมากรมชลประทานจะใช้วิธีการมีส่วนร่วมโดยเน้นไปทางด้านการให้ข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ เมื่อฟี่ปั้นได้รับแจ้งหนังสือเวียนเรื่องการเปิดรับสมัครหลักสูตร PA จึงมีความสนใจสมัครเพื่อนำความรู้มาปรับใช้ในการทำงาน

หลังจบการศึกษา ฟี่ปั้นไม่รอช้า รีบนำความรู้ที่ได้รับไปลงพื้นที่ในการดำเนินการทันที โดยมีการเตรียมการตามขั้นตอน กระบวนการ

ที่ได้ร่ำเรียนมา เริ่มจากการเตรียมอุปกรณ์ ตามที่ได้เรียนรู้มา โดยพี่ปิ่น คิดว่าเทคนิคบัตรความคิดและเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อแสวงหาอนาคตร่วมกัน Future Search Conference (FSC) มีเหมาะสมกับสายงานในเชิงเศรษฐศาสตร์ เพื่อเสริมเติมข้อมูลจากชาวบ้านนอกเหนือไปจากแต่ก่อนที่ใช้เฉพาะแบบสอบถาม โดยสำรวจก่อนแล้วมาออกแบบสอบถาม แล้วค่อยเลือกกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย

โดยในการเตรียมอุปกรณ์ในครั้งแรกที่ลองวิชา (ใช้งบประมาณส่วนตัว) นั้นประกอบไปด้วย

- Flip chart
- บัตรความคิด
- กระดาษขาว
- ปากกาสองหัวแค่ 4-5 แท่ง
- ส่วนกระดานก็ไปใช้ฝาชาวบ้าน

โดยเริ่มที่ โครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำบ้านกุดลิงจ้อย เมื่อวันที่ 2 ก.ย. 2565 จ.อุดรธานี อ่างเก็บน้ำกุดลิงจ้อย เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2499 แล้วเสร็จปี พ.ศ.2505 อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของกรมชลประทาน มีพื้นที่ 2,200 ไร่ กักเก็บน้ำได้สูงสุด 6,444,000 ลูกบาศก์เมตร ครอบคลุม 3 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลนาดี ตำบลบ้านดาด ตำบลหนองไฮ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งแหล่งน้ำมาจากลำน้ำห้วยริน ตำบลหนองไฮ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี บริเวณโดยรอบเป็นพื้นที่ทางการเกษตรกรรมของชุมชน แต่มักประสบปัญหาวัชพืชจอกหูหนูยักษ์ระบาดทำให้เป็นปัญหากับระบบชลประทาน³

³ <https://www.khupandin.com/news/303.html>

โดยหลังเรียนจบกลับไปชลประทานเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2565 พี่ปิ่นก็มีการวางแผนไปทำกระบวนการในวันที่ 2 กันยายน 2565 ซึ่งเป็นส่วนงานด้านเศรษฐศาสตร์คือการวิเคราะห์ความเหมาะสมว่าจะคุ้มค่าในการตั้งโครงการเพื่อการปรับปรุงพื้นที่หรือไม่ โดยขั้นตอนปกติจะมีวิศวกรร่วมในการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากที่กรมชลประทานมีฐานข้อมูลประจำปียู่และจัดทำตัวแบบการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำเพื่อนำไปเสนอให้ประชาชนผู้ใช้น้ำรับทราบตามขั้นตอนก่อนการดำเนินการ

ในการดำเนินการครั้งนี้ พี่ปิ่นจึงปรับกระบวนการใหม่โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการรับฟังความต้องการของผู้ใช้น้ำเพื่อให้ได้การปรับปรุงและสิ่งที่กลุ่มผู้ใช้งานต้องการจะปรับปรุงที่แท้จริง โดยถ้าทราบถึงความต้องการที่แท้จริง จะทำให้เราออกแบบได้ตรงจุดและประหยัดงบประมาณ

โดยใช้การประยุกต์ใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมกับการสำรวจภาคสนามด้านเศรษฐศาสตร์ ด้วยเทคนิค Future Search Conference (FSC) ใช้วิธีการค้นหาอนาคต เป็นการให้นิภาพอนาคตผ่านการคิดถึง

อดีต - ปัจจุบัน - อนาคต กับกลุ่มผู้ใช้น้ำ จำนวน 18 ราย และมีการปรับวิธีการบางอย่างเพื่อความเหมาะสม เช่น

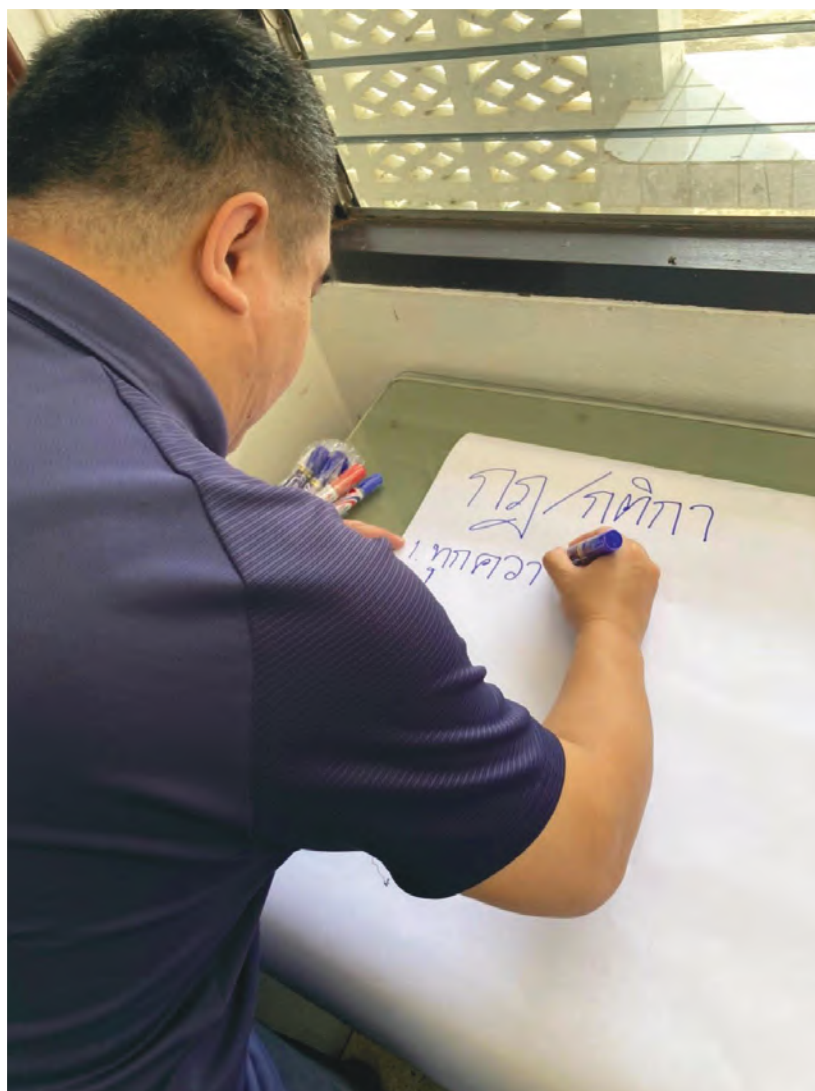
- การกำหนดกติกาที่ชัดเจน และในกรณีที่ผู้พูดเกินเวลาฟิ้นก็จะชี้ไปที่กติกาเพื่อให้มีการปฏิบัติตามกติกา
- ผู้ใช้กติกาว่าที่ได้ปากกาสีจิ้งจะได้แสดงความคิด
- มีเจ้าหน้าที่ช่วยเขียนบัตรความคิดให้ เผื่อจะได้ไม่พะวงการเขียนของผู้เข้าร่วมที่ไม่สะดวกในการเขียน แต่ต้องยืนยันว่าตรงกับความคิดที่ต้องการหรือไม่ เป็นต้น

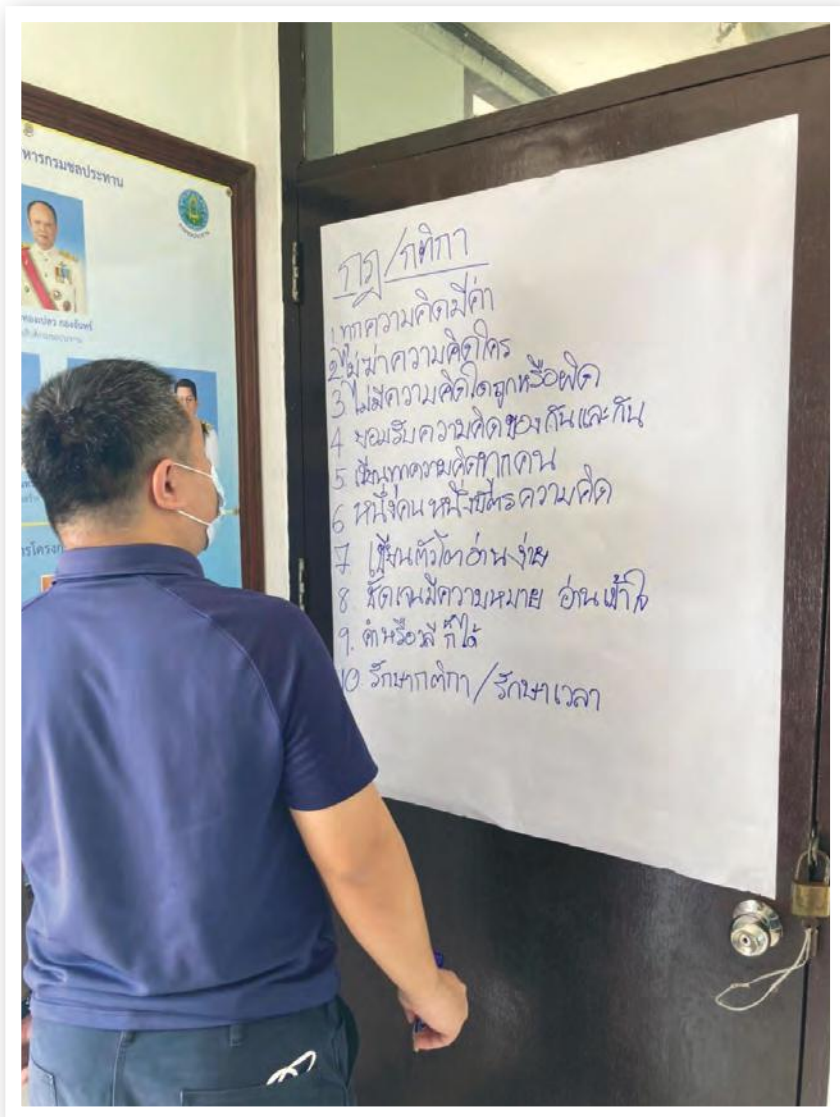
มีการใช้บัตรความคิด เพื่อถามคำถามสามรอบ ในส่วนของ อดีต ปัจจุบัน และอนาคตที่อยากได้ ในเรื่องของอ่างเก็บน้ำ ซึ่งระหว่าง การดำเนินการชาวบ้านยังไม่ค่อยคุ้นชินกติกา แต่เมื่อมีการทำซ้ำ รอบที่สอง และสาม ชาวบ้านคุ้นเคยกติกามากขึ้น จึงทำให้ผลการประชุมได้ข้อสรุปแนวทางการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำที่ตรงกับความต้องการของประชาชน

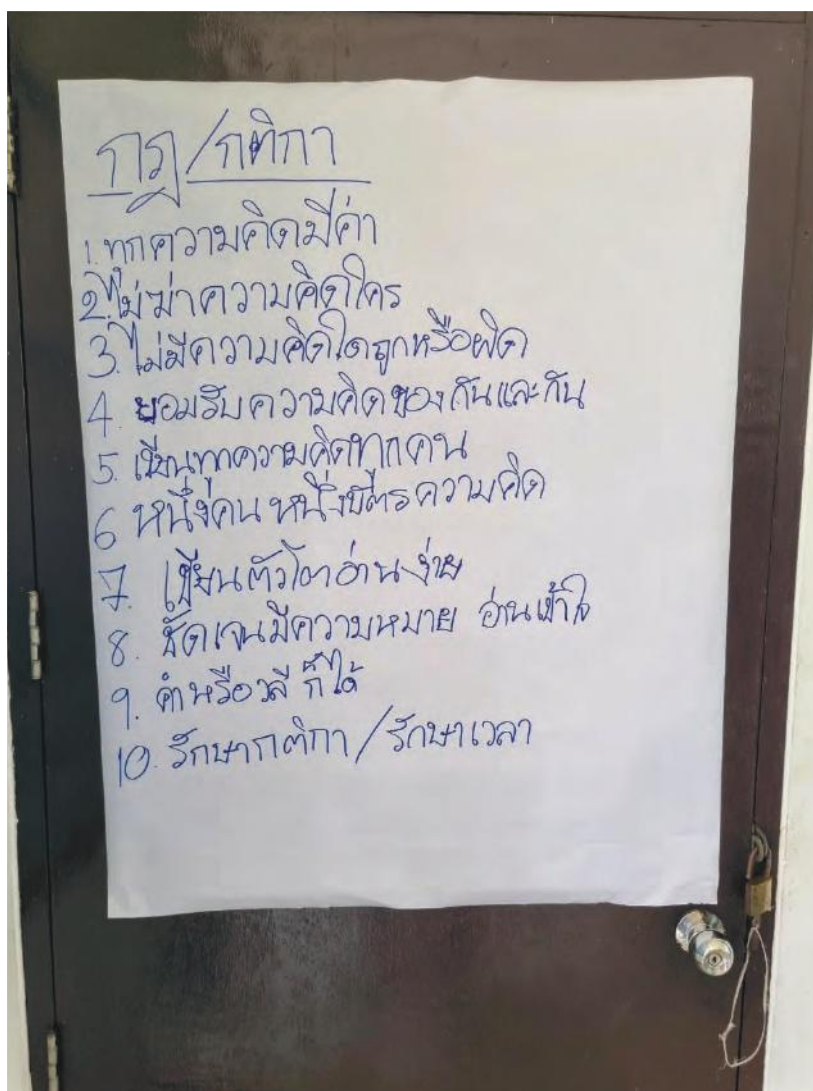
แนวความคิดในการดำเนินการครั้งนี้ มาจากการกระตุ้นให้ย้อนภาพในอดีตมีสภาพอย่างไร รู้สึกอย่างไร แล้วทำอะไร ณ ตอนนั้น ฟิ้นตั้งสมมติฐานว่า ถ้าการก่อสร้างปรับปรุงอะไรต่าง ๆ ในอนาคต ตรงตามความต้องการจริง ๆ จะแสดงถึงความคุ้มค่า และสนองต่อความต้องการ จึงคิดว่ากระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมก่อนการเริ่มการจัดทำโครงการจะเป็นแนวทางที่ถูกต้อง

ผลตอบรับจากการผู้เข้าร่วมประชุม คือ ชาวบ้านรู้สึกพอใจ และเริ่มเข้าใจว่าสามารถแสดงความคิดเห็นได้ มีส่วนร่วมได้ บอกความต้องการกับภาครัฐได้

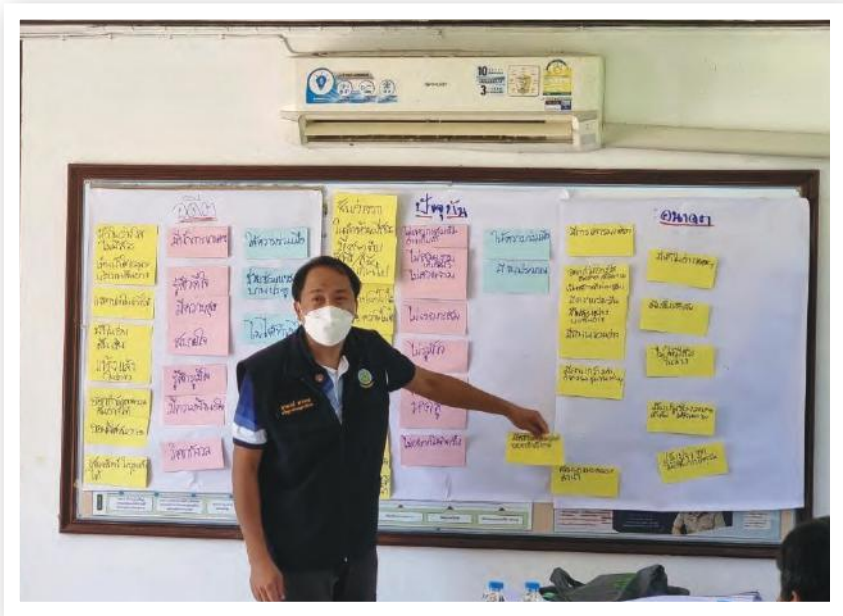

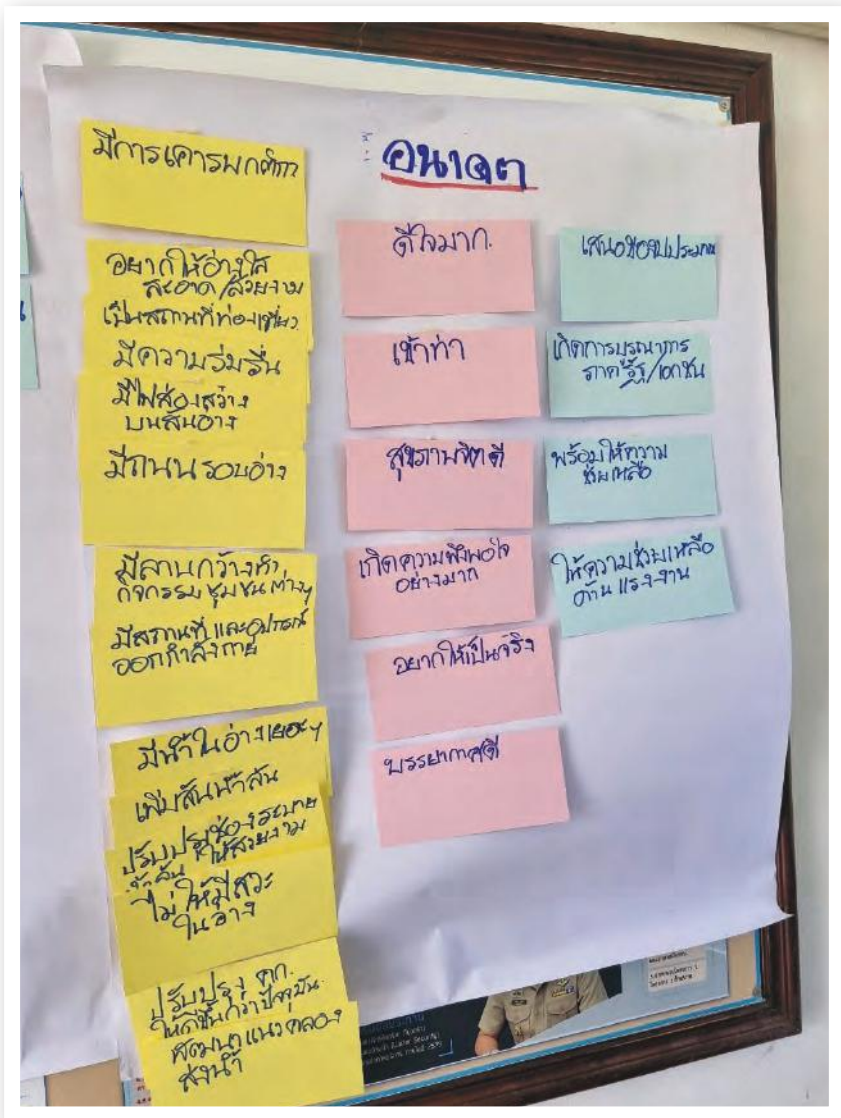

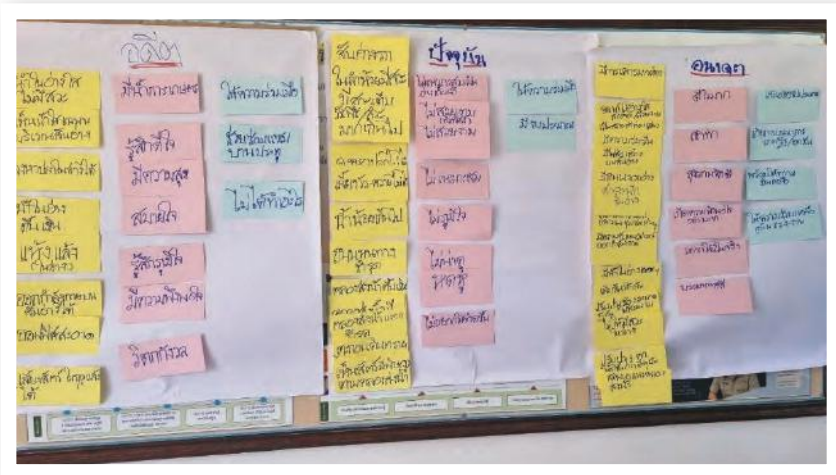

ครั้งต่อไป พี่ปิ่นได้ทดลองประยุกต์ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ในการประชุมกลุ่มย่อยผู้ใช้น้ำชลประทานโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยตามาย จ.ศรีสะเกษ เมื่อเดือนกันยายน 2565

อ่างเก็บน้ำห้วยตามาย ตั้งอยู่ที่ ม. 2 บ้านตุมน้อย ต.ภูเงิน พื้นที่ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ⁴ เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ สร้างเมื่อปี 2512 และแล้วเสร็จเมื่อปี 2514 มีระยะเวลาใช้งานมาแล้วกว่า 50 ปี ปัจจุบันเกิดปัญหาอ่างเก็บน้ำมีสภาพตื้นเขิน โดยเฉพาะฤดูแล้ง⁵

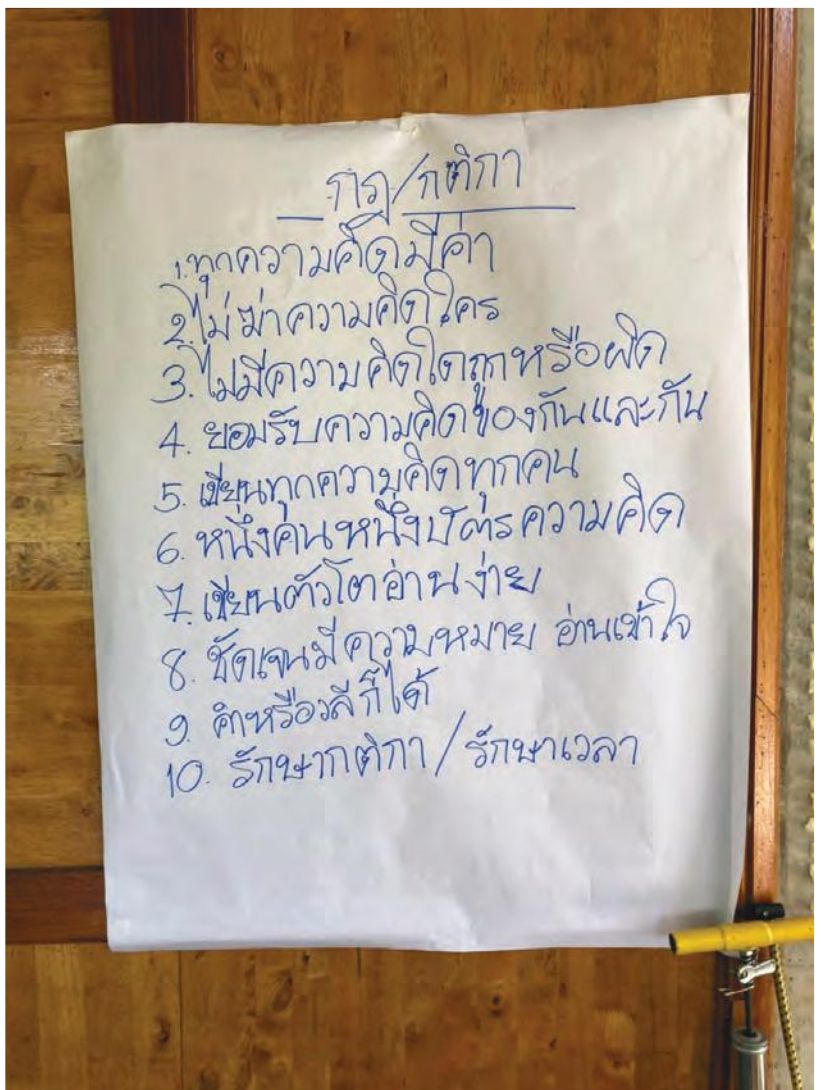
⁴ <https://www.facebook.com/KONEAT245/posts/2572629726333630/>

⁵ <https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/337366>

โดยหัวข้อในการประชุมครั้งนี้จะเป็นเรื่องการพัฒนาปรับปรุง การส่งน้ำ การขุดลอกท่อส่งน้ำที่ตันเขิน และส่งน้ำไปไม่ถึง มีผู้เข้าร่วม ประชุม จำนวน 12 ราย โดยครั้งนี้ มีข้อจำกัดเชิงพื้นที่ แต่สามารถปรับใช้ ฝายนั้งบ้าน เพื่อติดฟลิปชาร์ตและใช้กระบวนการส่วนร่วมด้วยบัตร ความคิด รวมกับเทคนิค Thai-PSEP เพื่อค้นหามาตรฐานการให้บริการที่ พึงปรารถนา และการประเมินการให้บริการเบื้องต้น ในโครงการขุดลอก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้น้ำ โดยยังคงยึด กฎกติกา การมีส่วนร่วม เช่นเดิม

เรื่องเด่นอย่าเล่า 7

People's Audit Outcome & Impact

เรื่องเด่นอย่าเล่า 7

People's Audit Outcome & Impact

ขั้นตอนการให้บริการ น้ำส้วมระบบ กลุ่ม ๑๐๖ ๑๐๗๗			
พื้นที่ ๑๐๖	ประเมินจากเบื้องต้น	50	5
ปรับปรุงระบบ ส้วม	$5+2+0+0+0+0+0+3+0+2$	12	1.2
เพิ่ม เจ้าหน้าที่จะ โครงการ	$0+1+0+0+0+1+2+3+0+1$	8	0.8
เพิ่ม เจ้าหน้าที่จะ ดูแลตลอด/ประจำ ทน	$0+0+0+0+0+0+0+2+0+0$	2	0.2
ให้วัสดุ/ประปา ประปา	$0+1+0+0+5+1+0+5+0+2$	14	1.4
สร้างท่อส่งน้ำ	$0+0+0+0+0+0+0+2+0+0$	2	0.2
กำหนดจากโครงการ ให้ น้ำ ส้วม	$0+0+0+0+0+0+0+2+0+0$	2	0.2

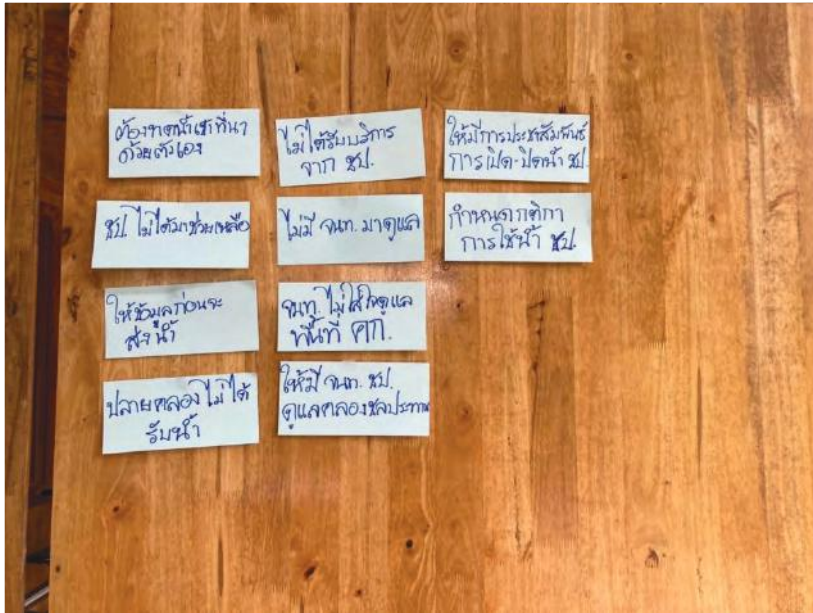
เรื่องเด่นอย่าเล่า 7

People's Audit Outcome & Impact

ต่อมามีโครงการที่ อ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจน ตำบลห้องแซง อำเภอ
เลิงนกทา จังหวัดยโสธร

อ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจน ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านหนองบึง ตำบลห้องแซง
อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดกลางของ
กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2530-2536⁶ ปริมาณน้ำ
เก็บกัก 21.06 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ชลประทาน - ฤดูแล้ง
2,500 ไร่ (พืชไร่ - พืชผัก) - ฤดูฝน 14,544 ไร่ (นาปี)⁷ เริ่มดำเนินการ
ก่อสร้างเมื่อปีงบประมาณ 2530⁸

⁶ คู่มือการบริหารจัดการน้ำโครงการชลประทานยโสธร สำนักงานชลประทานที่ 7

⁷ https://www.thaich8.com/news_detail/2198

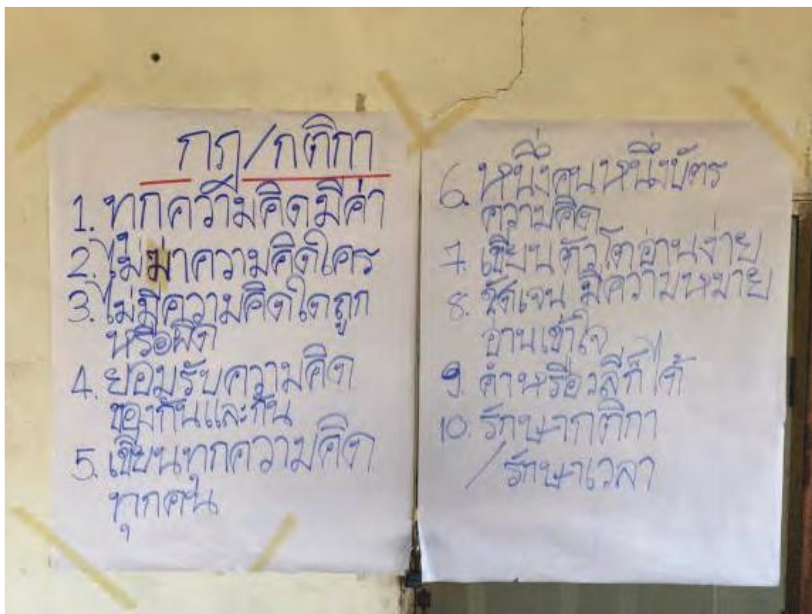
⁸ <https://www.facebook.com/No.001.KONYASOTHON/posts/1201328880199262/>

งานบริการของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจน เป็นการนำน้ำที่เก็บกักไว้ มาใช้ประโยชน์ในภาคการเกษตร อุปโภคบริโภค และตามการร้องขอจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ภัยแล้ง ผลักดันน้ำเสียในลำน้ำ อ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจน มีความสำคัญในการสนับสนุนการเกษตรคือการจัดสรรทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์สูงสุดให้แก่เกษตรกรในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจน การสร้างการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานในพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจน จะช่วยให้เข้าใจมุมมองที่แท้จริงของกลุ่มผู้ใช้น้ำ และสะท้อนถึงปัญหาที่แท้จริงสามารถแก้ปัญหาและปรับปรุงการบริหารงานของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจนตรงต่อความต้องการ

โดยการประชุมจัดขึ้นเมื่อ วันที่ 2 มิถุนายน 2566 ที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร มีตัวแทนกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการเข้าร่วมประชุม 18 คน ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในการประเมินด้านเศรษฐกิจเพื่อประเมินการบริการด้วยแนวคิดค้นหาอนาคตร่วมกัน และแทรกแนวคิดเศรษฐศาสตร์ความเต็มใจที่จะจ่ายเพื่อช่วยกรณียากให้สภาพการบริหารจัดการน้ำดีขึ้นกว่าเดิม เนื้อหาในการดำเนินโครงการจะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจนเป็นผู้นำค้นหาปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การออกแบบทางเลือกในการพัฒนาให้กับชุมชนกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาหรือแก้ปัญหาของพวกเขาโดยการค้นหาสภาพอดีต ปัจจุบัน อนาคตของโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจน ความรู้สึก และการปฏิบัติ และ แนวทางจัดการเพื่อให้ไปถึงสภาพอนาคตที่ต้องการ พร้อมจัดลำดับความสำคัญ ระบุผู้ที่ต้องรับผิดชอบ ภาคประชาชน รัฐบาล หรือร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย

ผลการดำเนินการ ทำให้ได้ทราบค่าความเต็มใจที่จะจ่าย (Willingness To Pay : WTP) ภายใต้หัวข้อ ถ้าต้องจ่ายเงินโดยไม่เดือดร้อนเพื่อนำมาพัฒนาโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยลิงโจนท่านสามารถที่จะจ่ายได้กี่บาทต่อไร่ต่อปี เพื่อนำออกแบบสอบถามด้านเศรษฐกิจสังคมของการประเมินโครงการ และได้ผลสรุปจากกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มย่อยโดยการแสดงความคิดเห็นแล้วนำมาจัดเป็นกลุ่ม ๆ และให้ลำดับความสำคัญของกลุ่มปัญหา เพื่อนำมากลับมาวิเคราะห์ประกอบการประเมินโครงการในขั้นตอนต่อไป

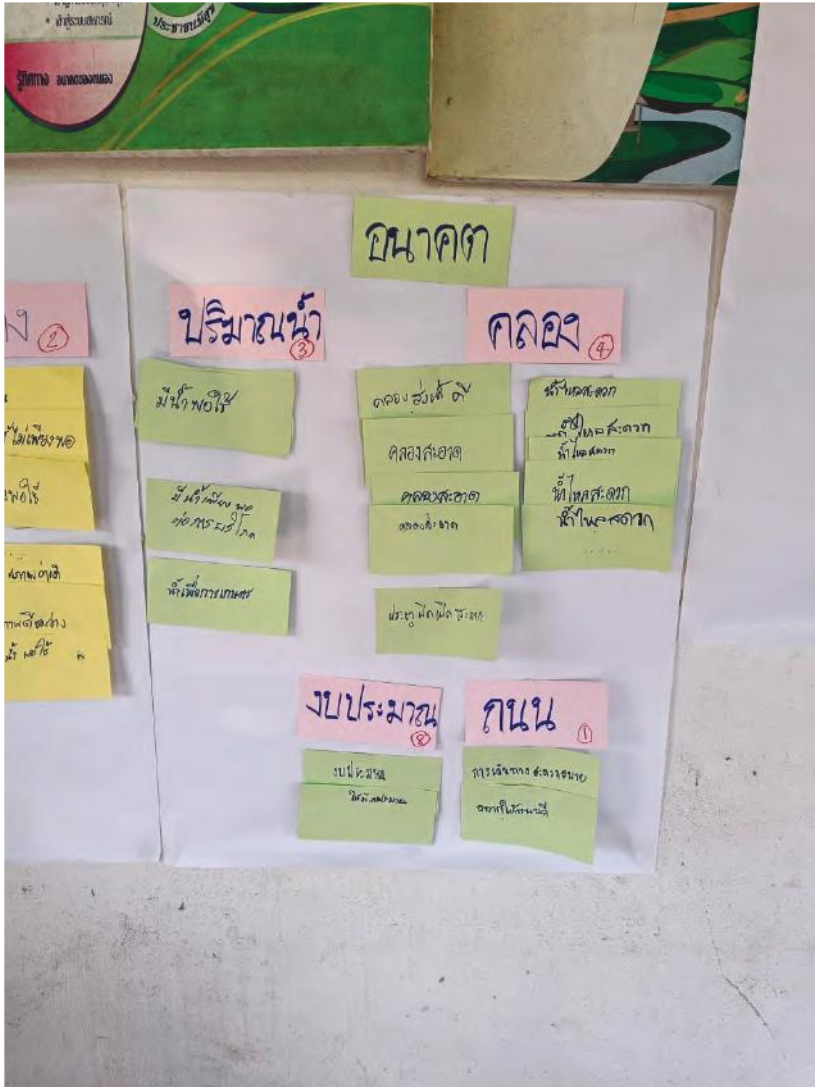
ภาพแสดง การเตรียมงานและกฎกติกาที่ใช้ในกระบวนการ

People's Audit Outcome & Impact

People's Audit Outcome & Impact

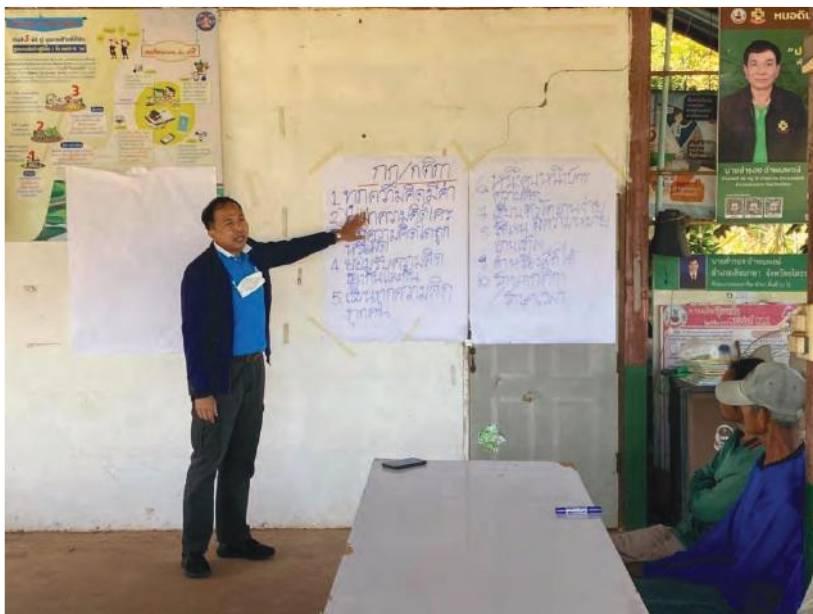
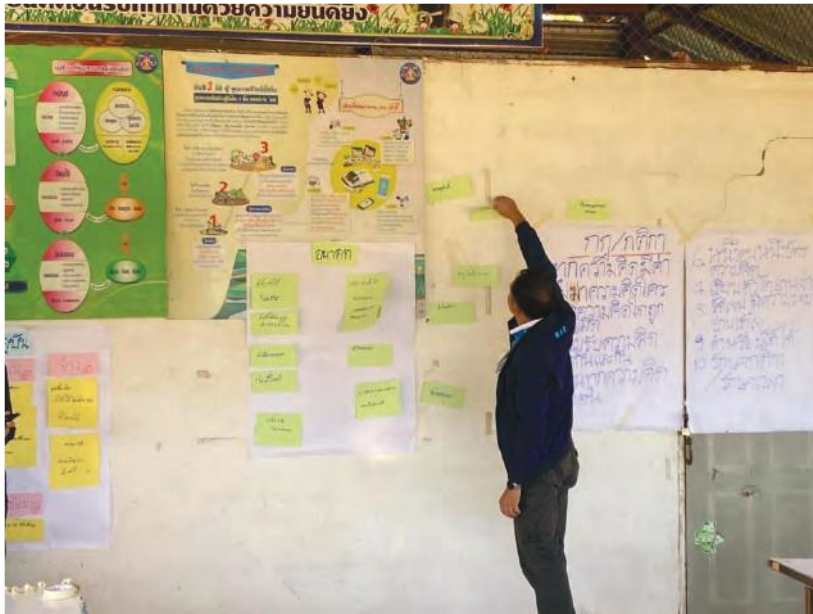

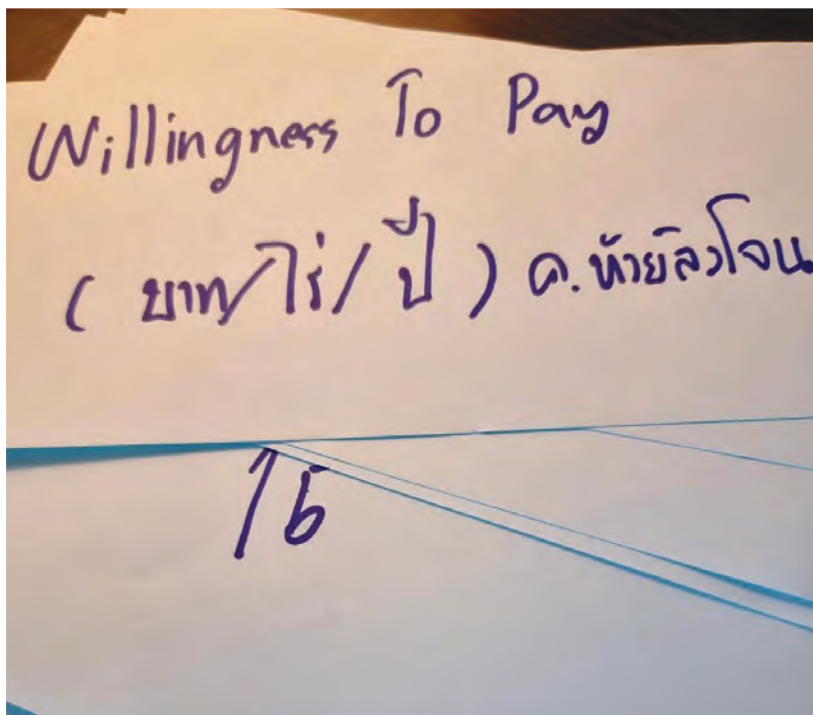

เรื่องต้นอยากรเล่า 7

People's Audit Outcome & Impact

ในตอนท้ายฟี่ปิ่น ได้ให้บทสรุป ผลการดำเนินการการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อเข้าไปปรับปรุงระบบชลประทานของทั้งสามพื้นที่ ในหลายประเด็น กล่าวคือ

ในส่วนตัวฟี่ปิ่น และทีมทำงานได้มีความเข้าใจแนวคิดกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมจากการลงมือปฏิบัติจริงนอกเหนือจากการฝึกปฏิบัติในห้องเรียน โดยตัวเรามีหน้าที่ช่วยดำเนินการให้เกิดกระบวนการเท่านั้น

ในส่วนชาวบ้านที่มาเข้าร่วมกระบวนการ เราได้เผยแพร่ วิธีจัดกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้ร่วมกระบวนการกลุ่มย่อยมีความรู้สึกว่

ได้แสดงความคิดเห็นได้จริง ๆ ไม่รู้สึกเหมือนมาเข้าประชุม และรับฟังอย่างเดียว ในแบบที่เคยดำเนินการมาก่อน และสามารถแสดงความต้องการในการแก้ปัญหาที่ตรงจุด ผลลัพธ์จากการใช้เครื่องมือเทคนิค People's Audit จากห้องเรียนสู่การปฏิบัติในครั้งนี้ พบว่าสามารถสร้างการมีส่วนร่วมได้ ทำให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้ความรู้สึกว่า ได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการบริหารจัดการด้วยตนเอง และตรงกับความต้องการของตน

“ ทำให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้ความรู้สึกว่า
ได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการบริหารจัดการ
ด้วยตนเอง และตรงกับความต้องการของตน ”

ในส่วนการสะท้อนเรื่องนำการนำเครื่องมือ/วิธีการ/เทคนิค จาก People's Audit ไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมนั้น พี่ปิ่นให้ความเห็นว่า

เทคนิคบัตรความคิด เป็นเทคนิคการสร้างการมีส่วนร่วมที่นำมาใช้งานได้ง่าย ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้แสดงความคิดเห็นได้ดี ช่วยให้ผู้ที่ไม่กล้าพูดได้ลงมือเขียนได้ เทคนิคบัตรคำเป็นการมุ่งให้ผู้เข้าร่วมกระบวนการได้แสดงความคิดเห็น ภายใต้กติกาของบัตรคำ ซึ่งผู้เป็นวิทยากรกระบวนการสามารถ สร้างความมั่นใจให้ผู้เข้าร่วมให้กล้าที่จะเขียนความคิดลงไป โดยไม่ต้องใส่ใจความถูกต้อง ทำให้บรรยากาศการมีส่วนร่วมดำเนินไปด้วยดี

ส่วนการ **ประยุกต์เทคนิคการประชุมเพื่อค้นหอนาคต (Future Search Conference :FSC)** เป็นการนำประสบการณ์ที่เกี่ยวกับ

การทำงาน หรือกิจกรรมต่างในชีวิตและปัญหาที่เคยพบมากำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันเพื่ออนาคตที่ดีกว่า ด้วยการมีพันธะสัญญาร่วมกัน กำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกัน ผู้เข้าร่วมคือผู้แทนจากทุกภาคส่วน และกลุ่มต่าง ๆ เพื่อร่วมทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ในอดีต สถานการณ์ปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบถึงอนาคต เป็นการนำเสนอภาพรวมปัจจุบัน เพื่อเสนอวิสัยทัศน์ และพันธะสัญญาร่วมกัน เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการที่ได้รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ความเข้าใจและกรอบแนวคิดที่ได้ตกลงกันไว้

“

สิ่งสำคัญคือ
การสร้างกระบวนการคิด แก้ปัญหาร่วมกัน
โดยผู้เป็นวิทยากรเป็นเพียงพี่เลี้ยง

”

ในท้ายที่สุด พี่ปิ่นมีข้อเสนอแนะที่ฝากไว้สำหรับการดำเนินกิจกรรมในลักษณะเดียวกันในอนาคตว่า “การดำเนินกิจกรรมกระบวนการมีส่วนร่วมภาคประชาชน สิ่งสำคัญคือการสร้างกระบวนการคิดแก้ปัญหาร่วมกัน โดยผู้เป็นวิทยากรเป็นเพียงพี่เลี้ยง และดำเนินโครงการให้ตรงประเด็นและระยะเวลา พยายามให้อยู่ในเนื้อหาที่ตั้งไว้ เทคนิคต่าง ๆ จากที่ได้รับการอบรมจากสถาบันพระปกเกล้า มีความยืดหยุ่นและนำมาผสมผสานกันได้ ในส่วนตัวผู้จัดทำโครงการแล้ว การดำเนินกิจกรรมต้องมีรูปแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่แต่ละท้องที่ ปรับได้ตามความเหมาะสม ไม่ยึดติดในรูปแบบวิธีการ แต่ควรจะยึดในหลักของกระบวนการที่จะดำเนินการแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการได้มีส่วนในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ และให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง”

สรุปบทเรียนการใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

นายสุรพงษ์ พวงคต

เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ สำนักบริหารโครงการ กรมชลประทาน

2.3 เริ่มต้นด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วม: ต่อ ยอดนำไปสู่ความสำเร็จ

นางสาวสังวาลย์ ประดิษฐ์ทรัพย์
หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว อบจ.พังงา
(นักบริการทั่วไประดับต้น)

จังหวัดพังงา ตั้งอยู่ในภาคใต้ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,170.885 ตารางกิโลเมตร (2,606,803.125 ไร่) สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดพังงา เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ทอดเป็นแนวยาวจากทิศเหนือไปทิศใต้ มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 239.25 กิโลเมตร มีพื้นที่ป่าดิบเขา ป่าดิบชื้น และป่าชายเลน ตามชายฝั่งทะเลจะมีป่าชายเลนเกือบตลอด พื้นที่ประกอบด้วยเกาะประมาณ 105 เกาะ และมีเกาะอยู่ในทะเลอันดามันจำนวนมาก เช่น เกาะยาว หมู่เกาะสุรินทร์ และหมู่เกาะสิมิลัน⁹

⁹ <https://www.phangngapao.go.th/>

ก่อนอื่นทางหลักสูตรต้องขอแสดงความยินดีกับ อบจ.พังงา ที่ได้รับรางวัล องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ปี 2566 ประเภททั่วไป โดยได้อันดับ 3 ของประเทศ พร้อมเงินรางวัล 1,300,000 บาท¹⁰

พีเพอร์ หรือ นางสาวสังวาลย์ ประดิษฐ์ทรัพย์ เข้ารับการศึกษารุ่นที่ 26 แต่ขณะเข้ารับการศึกษานั้น พีเพอร์ อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายกิจการสภา สำนักเลขานุการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต เราจึงเริ่มคำถามว่าไปมาอย่างไรถึงไปทำงานที่ อบจ.พังงาได้ อย่างไร

¹⁰ <https://www.facebook.com/pr.phangngapao>

โดยพีเพอร์ ให้ข้อมูลว่าหลังจบจากการศึกษา PA ประจวบกับช่วงเวลาดังกล่าวได้รับการติดต่อจาก อบจ.พังงา ให้ช่วยเป็นวิทยากร เนื่องจากตนเองมีพื้นฐานในงานบุคคล เคยทำหน้าที่วิทยากรกลุ่มในเรื่องของการพัฒนาองค์กร บวกกับได้ความรู้จากหลักสูตรฯ PA26 ปลัดของทาง อบจ.พังงา จึงชักชวนให้มาช่วยทำงานโดยขอเชิญให้มาเป็นวิทยากรที่ อบจ.พังงา ในโครงการฝึกอบรม หลักสูตร “เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา” ระหว่างวันที่ 20-21 สิงหาคม 2565 ณ โรงแรม เลอ เมอริเดียน เขาหลัก รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดพังงา ตอนที่ทำ workshop พีเพอร์เป็นวิทยากรหลัก โดยมีเครือข่าย ปปช. เป็นผู้ช่วยกระบวนการ

โดยในการทำกิจกรรมครั้งนั้น มีกลุ่มเป้าหมายเป็นข้าราชการ ลูกจ้าง พนักงานของ อบจ.พังงา พีเพอร์เตรียมตัวโดยใช้กระบวนการ workshop ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการที่ได้จากการมาอบรม PA เพราะคิดว่าการ workshop เป็นเป็นวิธีการเทคนิคที่ชื่นชอบแล้วก็รู้สึกว่าจะสามารถที่จะนำความคิดของคนออกมาได้จริง แล้วที่สำคัญก็คือสามารถที่จะมาสรุปเป็นเนื้อหาทางวิชาการได้ สามารถนำไปใช้ได้อะไรต่อเลยเลือก workshop มีการเตรียมตัวเองศึกษาข้อมูลขององค์กร ว่าเคยทำกิจกรรมอะไรยังงี้ โดยการสอบถามกับทางผู้อำนวยการกองเจ้าหน้าที่ ซึ่งก็ทราบมาว่ายังไม่เคยมีการจัดทำ workshop มาก่อน ในเรื่องของการที่จะมาร่วมกันคิดในการพัฒนาองค์กร จึงเสนอไอเดียในการนำเอากิจกรรม workshop เข้ามาใช้เพื่อให้ได้มีการนำเสนอความคิดตัวเองในที่ประชุมซึ่งมีความหลากหลาย ตั้งแต่กลุ่มคนงาน จนถึงผู้บริหารระดับสูงที่เป็นหัวหน้าส่วนราชการ ทำให้ได้ความคิดเห็นจากคนทุก ๆ ระดับมาเป็นสิ่งที่จะสามารถจะนำไปเป็นพัฒนาองค์กรได้

บทสรุปจากการประชุมเชิงปฏิบัติการในวันนั้นคือ คนที่ อบจ.พังงาอยากมีความสุขในการทำงาน ขณะเดียวกันก็อยากประสบความสำเร็จด้วย เพราะเขาบอกว่าจังหวัดพังงาเป็นเมืองแห่งความสุข ฉะนั้นในสิ่งที่เขาคิดก็คือว่าอยากเป็นองค์กรแห่งความสุขแต่มีความสำเร็จ ความสำเร็จในเชิงการบรรลุเป้าหมายขององค์กร การทำงานแบบมีทิศทาง การได้รับรางวัลหรือแบบผลประโยชน์ที่ดีอยากจะทำมาองค์กรและพัฒนาตัวเองด้วยเพื่อเป็นองค์กรแห่งความสุข

โจทย์ข้อต่อมาคือ ทำอย่างไรจึงจะให้ อบจ.พังงาเป็นองค์กรแห่งความสุข ซึ่งกลุ่มคำตอบหลัก ๆ ที่ออกมาคือ พนักงานต้องการให้มีความรักความสามัคคีกัน มีจิตบริการทั้งภายในและภายนอก ทุกคนต้องร่วมคิดร่วมทำ แล้วก็คือเรื่องกฎระเบียบ แล้วที่สำคัญเลยเขามองว่าสิ่งที่องค์กรนี้ขาดก็คือเรื่องของการสร้างสรรค์นวัตกรรมในการทำงาน ซึ่งตรงนี้เองเป็นโจทย์ต่อไปภายหลังจากที่ทำให้จังหวัดพังงาได้รับรางวัล มีจุดเริ่มต้นจากตรงนี้ด้วยส่วนหนึ่ง

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา เป็นองค์กร แห่งความสุขและความสำเร็จ ด้วย

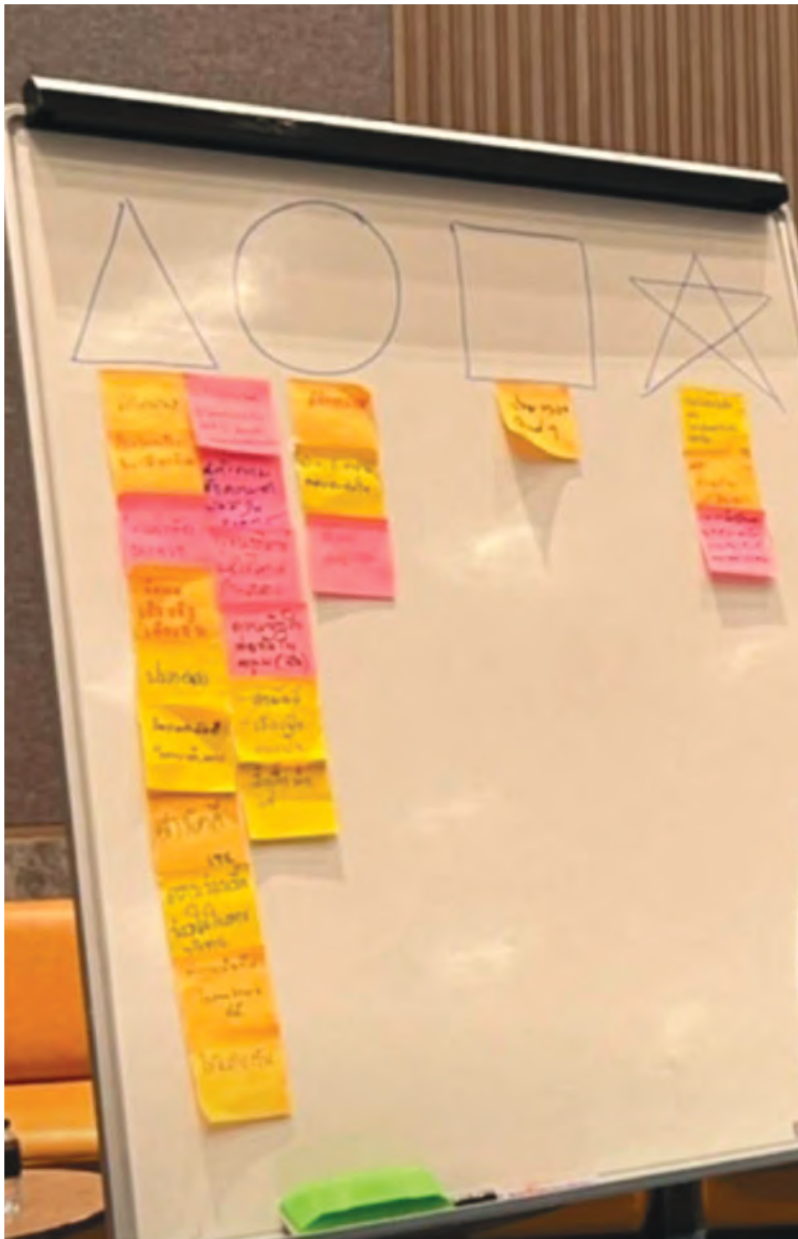
1. รัก สามัคคี
2. มีจิตบริการ
3. สร้างสรรค์นวัตกรรม
4. ร่วมคิด ร่วมทำ
5. ยึดระเบียบ กฎหมาย

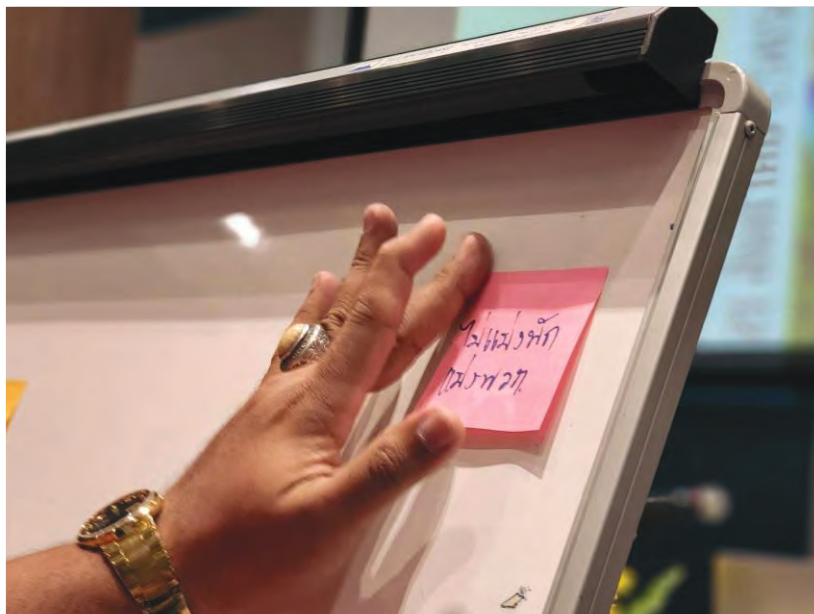

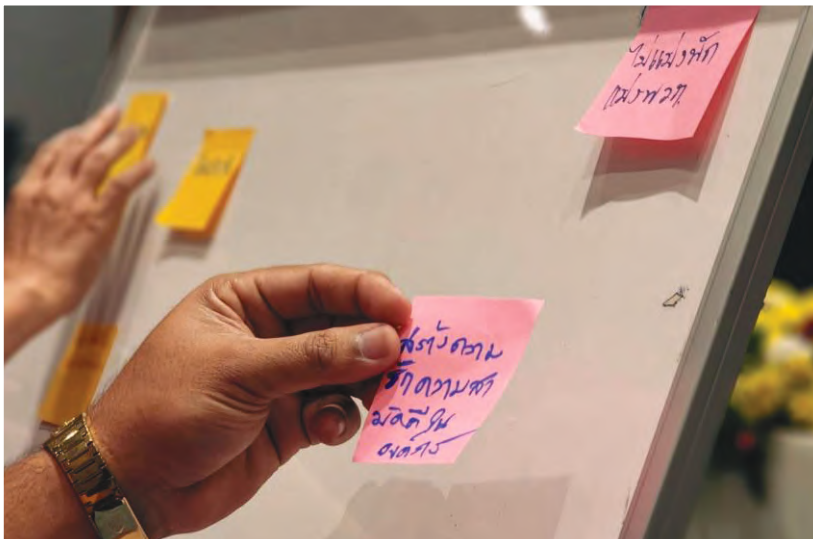

หลังจากการรับเชิญมาเป็นวิทยากรครั้งนั้น พี่เพชรได้มีโอกาสย้ายมาอยู่ที่ อบจ.พังงา ในช่วงปลายปี 2565 โดยดำรงตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว อบจ.พังงา (นักบริการทั่วไประดับต้น) และได้มีโอกาสสานต่อเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมนวัตกรรมการ คือ “โครงการนวัตกรรมพังงา สร้างเสริมสุข พัฒนาเศรษฐกิจและอาชีพให้มั่นคงอย่างยั่งยืน” ตั้งแต่ พ.ย.65 จนทำสำเร็จจนถึงได้รางวัลกระจายอำนาจ ขอเล่าคร่าว ๆ ถึงการต่อยอดคือ อันที่ได้รางวัลเป็นนวัตกรรมการดำเนินการเป็นการนำโครงการต่าง ๆ มาประสานงานกันต่อยอดให้เกิดเป็นรูปธรรมรวบรวมจัดการให้เป็นฐานข้อมูลเป็นนวัตกรรมขององค์กร เป้าหมาย เน้นการบริหารจัดการฐานข้อมูล ประสานงานกับส่วนงานต่าง ๆ ใน อบจ. รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วบริหารจัดการ สร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อส่งเสริมอาชีพในเชิงเกษตรกรรม และบริหารเพื่อกระจายความเสมอภาคไปให้ทุกกลุ่มคน ไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน สตรี รวมถึงกลุ่มผู้ต้องขัง แล้วก็ทำกิจกรรม สร้างจากแม่บ้านเป็นแม่ค้า กลุ่มเด็กยากจน พัฒนาจากเด็กไม่มีอนาคต เริ่มมีความหวังในการพัฒนาอาชีพเป็นของตัวเอง

พี่เพชรใช้กระบวนการในเรื่องการมีส่วนร่วม ประสานการดำเนินการทั้งเรื่องข้อมูล การเข้าถึงชุมชน และการเข้าถึงหน่วยงาน เพื่อจัดการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึง เท่าเทียม จนในที่สุด อบจ.พังงาที่ได้รับรางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ปี 2566 ประเภททั่วไป โดยได้อันดับ 3 ของประเทศ ต้องขอแสดงความยินดีมา ณ โอกาสนี้

โครงการต่อมาที่ดำเนินการเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมคือการอบรม lifeguard เนื่องจาก พังงา ไม่มีศูนย์บริการการท่องเที่ยวที่ให้บริการโดยภาครัฐ แล้วในเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวแล้วใครจะเป็นผู้รับผิดชอบ เนื่องจากนโยบายของจังหวัดพังงา มีการส่งเสริมการเล่น

เชฟที่หาดเมมโมรี่บีช ควรจะต้องมีศูนย์บริการการท่องเที่ยวด้านความปลอดภัยจึงทำ workshop กับกลุ่มไลฟ์การ์ด โดยใช้หัวข้อ “เราจะสร้างความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างไร” มีกลุ่มเป้าหมาย 40 คน โดยได้ผลการประชุมคือ มีข้อเสนอให้จังหวัดพังงา ควรมีศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว โดยให้มีอุปกรณ์ช่วยเหลือที่จำเป็น มีป้ายบอก มีป้ายเตือน โดยให้ อบจ. เป็นเจ้าภาพ

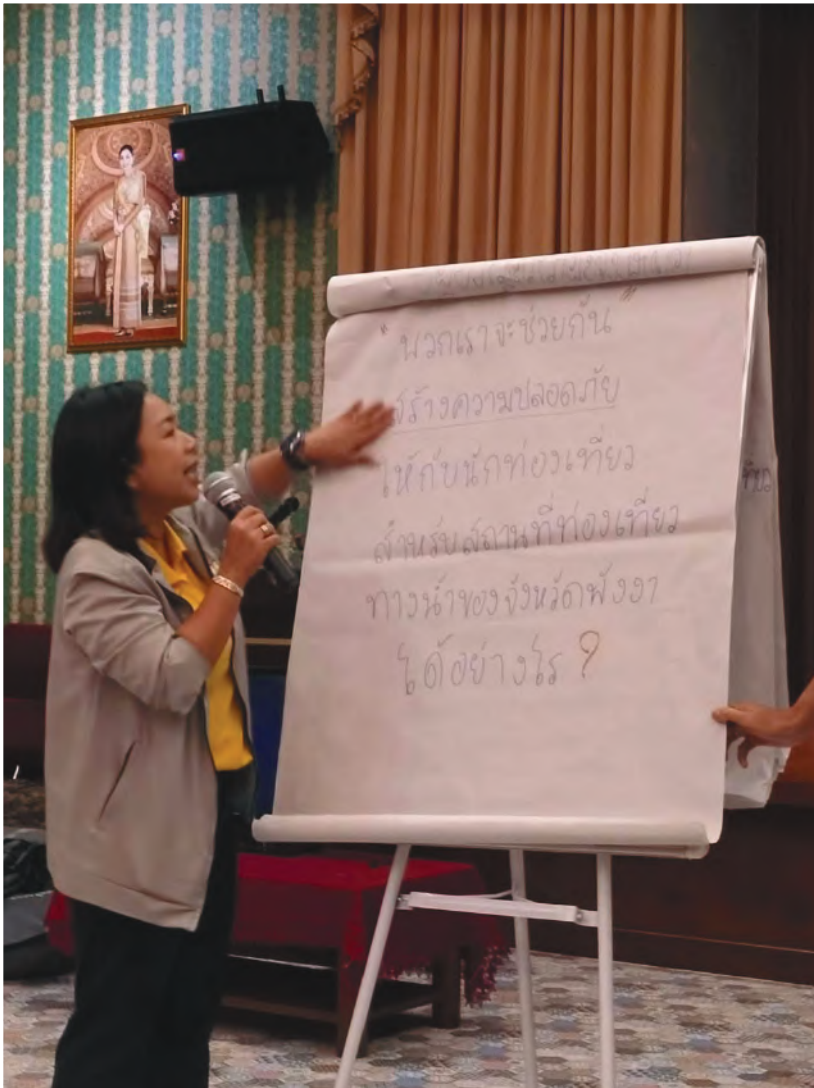

ต่อมามีโครงการอบรม อสม.จำนวน 200 คน ซึ่งเจ้าภาพงานจัดโดยสำนักปลัด แล้วพี่เพชรไปแทรกกิจกรรมเรื่องการมีส่วนร่วม โดยใช้เทคนิค workshop ตั้งโจทย์ workshop ว่า “อะไรคือสิ่งสำคัญที่ อสม. จะทำงานได้สำเร็จในชุมชนในเรื่องของสุขภาพ” เนื่องจาก อบจ. ไม่ได้เป็นเจ้าของ อสม. มีหน้าที่เพียงแค่เสริมหรือจูงใจ จึงเข้าไปสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ โดยพี่เพชรและทีมงานได้มีการเตรียมอุปกรณ์ทำบัตรคำเป็นรูปหัวใจ เพื่อให้รู้สึกอ่อนโยนและเข้ากับบริบทของ อสม.

ผลของการทำ workshop คือ อสม. เห็นความสำคัญกับบทบาทของตนเอง และอยากให้ อบจ. จัดหลักสูตรอบรม อสม. ได้ตรงตามความต้องการของ อสม. เช่น อบรมเรื่องการมีความรู้ด้านสุขภาพที่ถูกต้อง ทำอย่างไรให้มีการเข้าถึงชุมชนเชิงบวก ทำอย่างไรจึงจะสื่อสารความรู้สุขภาพให้ชาวบ้านได้อย่างถูกต้อง เป็นต้น

ในช่วงท้าย เราได้สอบถามฟีดแบ็กถึง ความรู้หรือเทคนิคเรื่องใด ที่นำมาใช้บ่อยครั้งที่สุด เพราะเหตุใด ฟีดแบ็กให้คำตอบว่า ชอบการใช้ Workshop เพราะช่วยให้ทำงานง่าย ผู้เข้าร่วมประชุมสามารถมีส่วนร่วม ได้อย่างทั่วถึง และคิดว่าตัวเองมีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถที่จะใช้ กระบวนการนี้ เหมาะกับบุคลิกตนเองด้วย แต่ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมประชุม จำนวนมาก จะต้องใช้เวลาในการย่อยข้อมูล โดยอาจจะต้องรวบรวมบัตร คำไปจัดกลุ่มข้อมูลและคืนข้อมูลแก่ที่ประชุมในวันถัดไป

ในส่วนความเห็นเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำความรู้และ เทคนิคของ PA ไปปรับใช้ในการทำงานจริง นั้น ฟีดแบ็กเสนอว่า

- ในการจัดการประชุม คนจะต้องมีความสุขในการบอกเล่า
- มีทีมงานช่วยเหลือ
- ผู้บริหารสนับสนุน
- ทีมเท และสนุกกับการทำงาน (สนุกที่ได้ออกจากโลกของตัวเอง ได้ลงพื้นที่มากขึ้น)
- ต้องพยายามหาโอกาสใช้งาน
- ต้องรู้จักประยุกต์เพื่อใช้งาน
- คัดลอกกรอบ กฎเกณฑ์ สิ่งสำคัญคือ การปรับใช้กระบวนการ ให้เหมาะกับหน่วยงาน

เมื่อสอบถามถึงเสียงสะท้อนผลตอบรับจากผู้ร่วมงาน หรือประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการต่าง ๆ ที่ลงไปทำ เป็นอย่างไรบ้าง

ฟีดแบ็กบอกว่าส่วนใหญ่บอกว่า ผู้เข้าร่วมประชุมชอบ เนื่องจาก ไม่เคยเห็นกระบวนการแบบนี้มาก่อน และได้คำตอบจากที่ประชุม และ รู้สึกว่ามีความหวังต่อการประชุม

“ การที่เคารพคนอื่นมากขึ้น ทำให้ได้คลังความรู้มากขึ้น ”

ในส่วนตัวของพี่เพชรเอง เห็นว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตัวเองภายหลังการเข้ารับการอบรม ทักษะคิด แนวคิด การปฏิบัติ ทั้งเรื่องงาน เรื่องส่วนตัว ครอบครัว การประชุม การคุยงาน มีการเปิดโอกาสในการรับฟังความคิดเห็นคนอื่นมากขึ้น รู้สึกว่ายิ่งฟังคนอื่นก็ยิ่งได้อะไรมากขึ้น มีการจดคำที่ชอบจากคนอื่น เอามาใช้งานได้เพิ่มมากขึ้น “การที่เคารพคนอื่นมากขึ้นทำให้ได้คลังความรู้มากขึ้น” ยอมรับฟังความคิดเห็นคนอื่นมากขึ้น เปิดใจมากขึ้น ประสิทธิภาพในการทำงานเพิ่มมากขึ้น (คำชมจากผู้อื่น)

สรุปบทเรียนการใช้กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม

นางสาวสังวาลย์ ประดิษฐ์ทรัพย์
ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการท่องเที่ยว อบจ.พังงา
(นักบริการทั่วไประดับต้น)

ส่วนที่ 3

ข้อมูลตัวอย่าง
การนำความรู้ PA ไปประยุกต์ใช้
ช่วงปี 2565-2566

กิตติศักดิ์ แก้วเหลา จาก สมศ. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) ได้เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ตนเองเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องเคารพความคิดเห็นส่วนรวม เคารพความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน เห็นว่าเป็นการอบรมที่ดีอยากให้สถาบันสนับสนุนการจัดทำโครงการการมีส่วนร่วม

ทศ ฤทธิ์รงค์ ประธาน PA รุ่น 7 ใช้ในการเผยแพร่ให้ความรู้ประชาชน ดำเนินกิจการสาธารณะประโยชน์ในพื้นที่เมืองสงขลา ทำตามความต้องการของประชาชน ได้ผลตอบรับดีมาก ๆ ตามความต้องการในพื้นที่

นายมะโน มีชู สำนักงาน กสทช. เขต 41 ใช้ความรู้เรื่องการมีส่วนร่วมประกอบการบรรยายหลักสูตร พนักงานวิทยุคมนาคมประจำสถานีวิทยุคมนาคมในเรือ ประเภทเดินเรือในน่านน้ำไทย โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือผู้ขับเรือประมง จำนวน 100 คน อบรมได้สำเร็จ การอบรมและได้รับประกาศนียบัตร เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2565

ดร.คัทพล จันเพชร อพท. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) นำไปใช้ในงานด้านพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว โดยร่วมกับชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สัมพันธ์ มีสิทธิ์ นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ นำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้กับเจ้าหน้าที่ในส่วนส่งเสริมธุรกิจการป่าไม้ สำนักเศรษฐกิจการป่าไม้ โดยส่วนตัวได้มีการปรับปรุงตัวเองในการทำงาน ผลคือได้รับความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน และมีการเปลี่ยนแปลงคือสามารถตั้งใจรับฟังความคิดเห็นคนอื่นที่แตกต่างได้อย่างสงบ

อนันท์ พลอดทุกซ์ สำนักงานปลัดสำนักนายกฯ ได้นำไปเผยแพร่ความรู้ให้กับ ผอ.กองคลัง ข้าราชการ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ (สขร.) และนำไปใช้ในการการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรแบบมีส่วนร่วม ผลที่ได้คือแผนงานโครงการประจำปี รวมถึงสร้างการมีส่วนร่วมที่ท่าเรือปิยะล่องแก่ง ชุมชนวังขรี ต.นาไม้ไผ่ อ.ทุ่งสง จ.นครศรีฯ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นคือทำงานเป็นทีมมากขึ้นเกิดความสามัคคีในชุมชน

ว่าที่ ร.ต.สรายุทธ์ บุญเลิศกุล นายกสมาคมสถาบันพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลในภาคเอกชน

ได้นำความรู้ และประสบการณ์จากการเข้าร่วมอบรมหลักสูตร People's Audit ไปใช้ประโยชน์หลายด้าน อาทิเช่น ด้านการส่งเสริมสิทธิพลเมือง ในฐานะที่เป็นนายกสมาคมสภาองค์กรวิชาชีพวิทยุ-โทรทัศน์ภาคประชาชน ได้ใช้ความรู้มากำหนดแผนและนโยบายในการขับเคลื่อนสิทธิพลเมืองในกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการวิทยุชุมชนทั่วประเทศ จนสามารถขยายเครือข่ายได้ครอบคลุมทุกภูมิภาค และสมาคมได้รับเลือกเป็น 1 ใน 11 องค์กรที่ทำหน้าที่คณะกรรมการกำกับดูแลจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ

นอกจากนี้ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล ในฐานะที่เป็นนายกสมาคมสถาบันพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลในภาคเอกชน ได้นำความรู้ในการบูรณาการความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน หน่วยงานท้องถิ่น และหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในการค้นหาความต้องการของชุมชนเพื่อนำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำมาจัดทำแผนในการพัฒนาชุมชนให้มีการยกระดับศักยภาพด้านการประกอบอาชีพ การส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนการดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน

รวมทั้งได้นำประสบการณ์และองค์ความรู้จากการอบรมและใช้ในการปฏิบัติงานจริงมาใช้ในการยกร่างกฎหมายต่าง ๆ ในฐานะอนุกรรมการในรัฐสภา เช่น ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารสาธารณะ พ.ศ..... โดยการทำงานที่ผ่านมากลุ่มเป้าหมายมีทั้งคนในชุมชน ตัวแทนหน่วยงานราชการต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ชัยนาท ตาก กำแพงเพชร นครราชสีมา ขอนแก่น อุตรธานี สกลนคร สุราษฎร์ธานี ระยอง ปราจีนบุรี ราชบุรี

ผลลัพธ์ที่ได้รับ คือ เกิดการบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เกิดการเสริมสร้างเศรษฐกิจฐานรากในชุมชน ซึ่งล้วนมีแรงผลักดันจากการที่ได้เข้ารับการอบรม People's Audit เมื่อนำมาปฏิบัติจริง ก็เกิดประสบการณ์ความสำเร็จที่สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางเช่นนี้

หน่วยงานภาครัฐขาดการบูรณาการ ทุกหน่วยงานอยู่บนกรอบอำนาจหน้าที่ของตนเอง ต่างจากภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน หากสามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันได้ก็สามารถขจัดปัญหาและอุปสรรคได้อย่างราบรื่น เนื่องจากปัจจุบันการทำงานต้องเชื่อมโยงกับหลายภาคส่วน ในการเจรจาพูดคุยกันเพื่อแสวงความร่วมมือระหว่างกัน ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ เช่น การทำความตกลงร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการพัฒนาทักษะอาชีพด้านดิจิทัลให้แก่บุคลากรในระบบการศึกษา

ในฐานะที่ตนเองเป็นองค์กรที่มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญโดยตรง จึงได้ใช้หลักการ People's Audit เข้ามาประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเมื่อเดือนตุลาคม 2565 โดยมีเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางด้านดิจิทัล ในที่สุดเมื่อเดือนธันวาคม 2565 ก็ได้มีการลงนามความร่วมมือระหว่างกัน ปัจจุบันอยู่ในช่วงของการร่วมมือกัน

พัฒนาหลักสูตร และเตรียมการพัฒนาทักษะให้กับนักศึกษาที่จะจบการศึกษาไปเข้าสู่ตลาดแรงงาน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งได้รับการสนับสนุนและตอบรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ยังได้นำความรู้ไปจัดกิจกรรมจัดตั้งประชาคม 4.0 ในจังหวัดชัยนาท อุทัยธานี ขอนแก่น เรียกว่า โครงการจัดตั้งประชาคม 4.0 เมื่อกลางปี 2565 โดยบูรณาการตัวแทนของภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน มาประชุมปรึกษาหารือ แสวงหาความต้องการ พิจารณาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วกำหนดเป็นวาระความต้องการของแต่ละประชาชน โดยใช้หลักการความเป็นหุ้นส่วนพลเมืองร่วมกันเสวนาหาทางออกร่วมกัน จนในที่สุดเกิดการยกระดับเป็นกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เช่น ชัยนาท นิยม ขอนแก่นร่วมใจ มีผู้มาเข้าร่วมกลุ่มเพิ่มขึ้นจากช่วงแรก 15 คน เป็น 50 - 100 คน ในแต่ละจังหวัด

ความเปลี่ยนแปลงหลังจากที่ได้เข้ารับการอบรมหลักสูตร People's Audit ก็คือ ในฐานะที่เป็นนักกฎหมาย และเข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย จัดทำกฎหมาย ระเบียบหลักเกณฑ์ การตรวจสอบ การแก้ไขปัญหาการร้องเรียน ทำให้ตระหนักต่อความเป็นสิทธิพลเมือง มีความกระหายใคร่รู้ในข้อมูลข่าวสารภาครัฐ ไม่ละเลยต่อการปฏิบัติหน้าที่พลเมือง ซึ่งข้าพเจ้าได้ใช้ความรู้ ประสบการณ์ และแรงบันดาลใจในการสนับสนุนแนวความคิดในกระบวนการมีส่วนร่วมของพลเมืองเป็นอันมาก ต้องการให้มีกฎหมายรับรองสิทธิพลเมืองที่ชัดเจน

หากในโอกาสข้างหน้ามีโอกาสเสนอประเด็นทางกฎหมาย ก็จะสนับสนุนแนวคิดในเรื่องของการออกกฎหมายลูกรับรองสิทธิพลเมือง ให้มากกว่ากำหนดในรัฐธรรมนูญ ซึ่งยากต่อการบังคับใช้ และเมื่อรัฐธรรมนูญถูกยกเลิกประเด็นเรื่องนี้จะหายไปจากกฎหมาย

ได้สอดแทรกหลักการมีส่วนร่วม ในการแสวงความร่วมมือจากผู้เข้ารับการอบรมทุกคราวที่ทำหน้าที่วิทยากรบรรยาย โดยการกำหนดประเด็นสาระณะที่เกี่ยวข้องกับการอบรม แล้วใช้กระบวนการรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อกำหนดเป็นประเด็นร่วมของที่ประชุม นั้น ๆ ทำให้การอบรมบรรยายในแต่ละครั้งได้รับความร่วมมือได้รับความสนใจ และเกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมการแสดงออกในทางที่ดีก่อให้เกิดความร่วมมือข้ามหน่วยงาน

ทั้งหมดนี้ เป็นแรงบันดาลใจสำคัญที่ได้รับจาก ดร.ถวิลวดี บุรีกุล และหลักสูตร People's Audit จึงอยากเสนอให้เพิ่มเติมแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หรือการปฏิบัตินิเทศการทางอิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาเสริมในการยกระดับการเปลี่ยนแปลงของพลเมืองในกระบวนการมีส่วนร่วม และต้องป้กรงเดินหน้าออกกฎหมายลูกรับรองสิทธิพลเมืองให้ได้ ในอนาคตขอให้มีการประมวลสาระัตถะของกระบวนการมีส่วนร่วมในกฎหมายรัฐธรรมนูญปัจจุบัน มาจัดทำเป็นคู่มือพลเมืองที่เชื่อมโยงกับการตรวจสอบอำนาจรัฐ และการดำเนินคดีอาญา มาตรา 157 กับหน่วยงานรัฐ ที่ละเลยสิทธิของพลเมืองขอให้พิจารณาปรับปรุงหลักสูตร People's Audit โดยเชื่อมโยงกับการปฏิบัตินิเทศการทางอิเล็กทรอนิกส์ และหลักการบริหารจัดการและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล มาเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน ด้านที่ 11 และหมุดหมายที่ 13 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570

นางขวัญใจ จิระวารี ผู้จัดการสาขาอาวุโส ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ได้ใช้ความรู้การมีส่วนร่วมในการให้พนักงานในสาขาได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและลงประชามติ การรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และยอมรับในมติที่ประชุม และการยอมรับความคิดเห็นของทุกคน โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มพนักงานในองค์กร

การให้พนักงานในองค์กรได้เกิดการมีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและรู้สึกตนเองมีค่าและมีความสำคัญให้ทุกคนรักองค์กรนี้ เสมือนเป็นเจ้าของที่ต้องดูแลไม่ใช่ประโยชน์จากการว่าจ้างทำด้วยใจและมาจากจิตสำนึกอยากให้มีการสร้างสรรค์แลกเปลี่ยนทัศนคติกันเป็นประจำเพื่อสานความสัมพันธ์

พัชรี อมรสิน โรงพยาบาลนาตาล พยาบาลวิชาชีพ ได้นำไปใช้โดยกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 100 คน อสม.50 คนในวาระการประชุมประจำเดือน

ผลที่ได้คือ ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงออกและความคิดเห็นของตนเอง โดยใช้เรื่องการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นการตั้งใจฟังจะได้รู้ในเรื่องที่เขาต้องการสื่อสารและความต้องการ ใช้ทุกครั้งที่เป็นผู้ฟังผลทำให้จิตใจนิ่งและรับฟัง แก้ปัญหาได้ตรงประเด็น เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการปัญหาและเสนอแนวทางที่เขาต้องการได้

ใช้ในโครงการป้องกันอุบัติเหตุในชุมชน กลุ่มเป้าหมายผู้นำชุมชน 100 คน ผลที่ได้รับชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาอุบัติเหตุในชุมชน

การเปลี่ยนแปลงในตนเองเดิมเป็นคนใจร้อน ฟังคนอื่นได้ไม่จบจะตัดสินใจด้วยตนเองชอบแย้งในทุก ๆ เรื่อง เชื่อกันว่าตนเองเข้าใจดีแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ หลังจากเรียนรู้การมีส่วนร่วมเกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง รับฟังคนอื่นได้ไม่มีอคติ คนอื่นมีส่วนเสนอแนวความคิดนำมา

ต่อ ยอดให้เขาเป็นผู้นำและพาทำ เราเป็นผู้ดูผู้ฟัง สร้างคนรุ่นใหม่ให้ทำ
หน้าที่นั้นแทนในสิ่งที่เขาถนัดได้มากขึ้นได้ผู้นำองค์กรที่เข้มแข็ง ความรัก
ความผูกพันองค์กรแน่นแฟ้นขึ้นจากการมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจของ
เขาเอง

อยากให้มีการอบรมฟื้นฟูผู้ที่ผ่านการอบรม จัดอบรมที่สถาบัน
โดยรวมทุกหลักสูตรให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดที่นำไปใช้ในแต่ละ
ชุมชนเพื่อเกิดเครือข่าย

นายศรายุทธ อันทะไชย์ ประธานชมรมอาสาปลูกป่าในใจคน
ตามศาสตร์พระราชายังจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ดำเนินการ

1. เผยแพร่ให้ 6 กลุ่มเป้าหมาย ดังต่อไปนี้ 1.1 ผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น 1.2 กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, กรรมการ
หมู่บ้าน 1.3 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1.4 นักเรียนพลเมือง
บ้านสว่าง 1.5 ประชาชนจิตอาสาทั่วไป 1.6 ประชาชนที่เป็นเจ้าของที่ดิน
ซึ่งอยู่ใกล้ฝายร่องนาคำ ผู้นำ ประชาชน ที่มาร่วมโครงการการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการบริหารจัดการแหล่งน้ำ ที่ ฝายร่องนาคำ ต.สว่าง
อ.โพนทอง จ.ร้อยเอ็ด

2. ผลที่ได้รับมีดังนี้ 2.1 ประชาชนยินดีมีส่วนร่วมและให้ข้อมูล
เกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่ 2.2 กลุ่มเป้าหมายเข้าใจกติกาการทำงานแบบมี
ส่วนร่วม 2.3 เข้าใจกติกาการแสดงความคิดเห็น 2.4 เข้าใจเทคนิค
การเข้าถึงประชาชนเชิงบวก 9 ข้อ 2.5 เข้าใจวิธีการวางแผนปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม 4 ข้อ 2.6 เข้าใจพหุนิยมประชาธิปไตย 6 ข้อ 2.7 เข้าใจ
การจัดทำแผนปฏิบัติการ 2.8 เข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานตามแผน
ปฏิบัติการ

การนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเรื่อง การจัดซื้อที่ดิน เมื่อ ปี 2565 ที่บ้านนิเวศน์ หมู่ 1 ต.นิเวศน์ อ.ธวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด/ นำความรู้ “กติกางานแบบมีส่วนร่วม7ข้อ” ไปใช้ ในการตัดสินใจซื้อที่ดินโดยยึดหลัก สามัรรยา มีสิทธิเท่าเทียมกัน, เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างเกี่ยวกับความเหมาะสมด้านทำเล ที่ตั้ง ความเจริญ แหล่งน้ำ การคมนาคม และด้านราคา, ยึดหลักไม่มีความคิดใคร่ผิดหรือถูกทั้งหมด, ไม่ฆ่าความคิดของกันและกัน, เข้าใจกติกาและรักษาน้ำใจกัน, ความคิดเราสองคนสามัรรยา มีคุณค่าพอ ๆ กันเสมอ

ผลที่ได้รับคือ เราตัดสินใจซื้อที่ดิน ที่อยู่ในท่าเล ใกล้เมือง ใกล้คลอง
น้ำชลประทาน ติดถนนไปสนามบินร้อยเอ็ด และถนนย่อยผ่านรอบทั้งสี่ทิศ
และได้ทำการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 เวลาไปถึงที่ดินทุกครั้งทั้งสองคน
สามีภรรยาก็มีความสุข ข้าวหอมมะลิก็อุดมสมบูรณ์ หุงและรับประทาน
อย่างมีความสุข ขายได้เงินอย่างมีความสุข

โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการแหล่งน้ำ,
เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2564 - 3 กันยายน 2565 ที่ฝ่ายดินร่อนาคำ
บ้านสองพี่น้อง หมู่ 11 ต.สว่าง อ.โพธิ์ทอง จ.ร้อยเอ็ด

กิจกรรมและผลที่ได้รับ มี 7 ข้อ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. การประชุมรับฟังปัญหาจากประชาชน หรือจากเกษตรกร
ที่นำน้ำจากฝายร่องนาไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ได้นำความรู้จาก
หลักสูตร People's Audit มาประยุกต์ใช้หลายวิชา เช่น เทคนิคการเข้าถึง
ประชาชนเชิงบวก กติกาการทำงานแบบมีส่วนร่วม

วิธีการคือ ฉายพาวเวอร์พอยน์หรือเขียนตัวใหญ่ๆ บนกระดานปฐพีหรือพูดปากเปล่า ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ โดยนำมาพูดคุยทีละหัวข้อ ยกตัวอย่างเรื่องใกล้ตัวคือ กิจกรรมที่กำลังร่วมมือกันปฏิบัติอยู่

รายละเอียดการประชุมกิจกรรม เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2564 ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ได้ร่วมประชุมที่บ้านของ นางบังอร พลเยี่ยม สมาชิกสภา อบต.สว่าง บ้านใหม่สถานี หมู่ 11 เพื่อรับฟังความคิดเห็นประชาชน เกี่ยวกับสภาพปัญหาฝายร่องนาคำ ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของ หมู่ 11 ซึ่งก่อสร้างตั้งแต่ปี 2518-2519 ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย (1) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง หมู่ 11 (2) ผู้ใหญ่บ้าน, ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านกรรมการหมู่บ้าน (3) อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (4) เครือข่าย ทสม.หมู่บ้าน (5) ประธานชมรมอาสาปลูกป่าในใจคนตาม ศาสตร์พระราชาช้างหัวด้อยเอ็ด (6) ประชาชนผู้ใหญ่น้ำ ในฝายร่องนาคำ

ผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมรับฟังปัญหาจากประชาชน การประชุมปรึกษาหารือในครั้งนี้ ได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาก่อสร้างฝายมานานประมาณ 46 ปี มีปัญหาเกิดขึ้นกับคันดินกั้นฝายร่องนาคำหลายเรื่อง คือ 1. คันดินกั้นฝายร่องนาคำตลอดแนว มีสภาพรกรกทึบด้วยต้นไม้ และวัชพืช ไม่มีการปรับปรุงพัฒนาตั้งแต่ก่อสร้างถึงปัจจุบัน

2. ประชาชนไม่สามารถเดินทางสัญจรผ่านไปยังที่นาของตนเองได้ ทำให้เสียเวลาในการเดินทางไปประกอบอาชีพ 3. คันดินกั้นฝายถูกน้ำกัดเซาะพังทลาย เป็นหลุมเป็นบ่อตลอดแนวคันดินกั้นฝาย 4. มีประชาชนทำที่อยู่อาศัยบนคันดินกั้นฝายกีดขวางการเดินทาง

เมื่อที่ประชุมได้รับทราบปัญหาโดยละเอียดถี่ถ้วนแล้ว จึงมีข้อสรุปร่วมกันว่า จะต้องมีการลงไปสำรวจตรวจสอบพื้นที่ฝายร่องนาคำอย่างละเอียด/การถอดบทเรียน : ฝายร่องนาคำก่อสร้างโดยงบประมาณที่จัดสรรเพื่อพัฒนาชนบท สมัยของรัฐบาล หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ปี พ.ศ. 2518-2519 วัตถุประสงค์เพื่อกักเก็บไว้ใช้ในการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน กลุ่มเป้าหมายที่รับประโยชน์คือ เกษตรกรที่มีอาชีพทำนา ประมาณ 150 คน พื้นที่ทำนาประมาณ 1,000 ไร่ เมื่อสร้างเสร็จก่อให้เกิด

ประโยชน์หลายด้าน เช่น ทำให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ แต่ที่มีปัญหาคือ ไม่เคยมีการปรับปรุงพัฒนาฝายร่องนาคำ ปล่อยให้คันดินกัน ฝายถูกน้ำกัดเซาะพังทลาย ทำให้น้ำล้นฝายไปท่วมการเกษตรใต้ฝาย คันดินบางช่วงเปราะบางเสี่ยงต่อการกักเก็บน้ำไม่ได้ ถ้าคันดินกันฝายขาด จะทำให้น้ำท่วมพื้นที่การเกษตรที่อยู่ใต้ฝายร่องนาคำ ก่อให้เกิดความเสียหายจำนวนมาก จึงอยากหาทางป้องกันปัญหาไว้ก่อน ที่ผ่านมาประชาชนเคยร่วมกันเสนอ อบต.มาหลายสมัยแต่ไม่มีงบประมาณปรับปรุงรักษา คันดิน

วันนี้ จึงพร้อมใจกันนำเสนอต่อประธานชมรมอาสาปลูกป่าในใจคน ตามศาสตร์พระราชাজังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อหาทางช่วยเหลือเกษตรกรที่ใช้น้ำจากฝายร่องนาคำ

ข้อ 2. การสำรวจฝายร่องนาคำ การลงพื้นที่เดินสำรวจฝายร่องนาคำ ก็ได้นำความรู้จากหลักสูตร People's Audit มาประยุกต์ใช้หลายวิชา เช่น เทคนิคการเข้าถึงประชาชนเชิงบวก กติกาการทำงานแบบมีส่วนร่วม

ยกตัวอย่างเรื่องใกล้ตัวคือ กิจกรรมที่กำลังร่วมมือกันปฏิบัติอยู่

- รายละเอียดกิจกรรมการสำรวจฝายร่องนาคำ เมื่อวันที่เสาร์ที่ 8 มกราคม และวันที่ 6 กรกฎาคม 2565 ผู้รับผิดชอบโครงการได้ลงพื้นที่ร่วมกับผู้นำ เดินสำรวจสภาพฝายร่องนาคำ จำนวน 2 ครั้ง ฝายนี้อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของบ้านใหม่สถานี หมู่ 11 โดยผู้มีส่วนร่วมในการเดินทางสำรวจพื้นที่ฝายร่องนาคำ จำนวน 8 คน ประกอบด้วย (1) นายอวยชัย พระสว่าง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง (2) นายบุญโรม แสงนิล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง (3) นายธงชัย พรหมลี รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง (4) นายบุญมี บุราณรูป ผู้ใหญ่บ้านใหม่สถานี หมู่ 11 (5) นางบังอร พลเยี่ยม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง หมู่ 11 บ้านใหม่

สถานี (6) นายวิเชียร ศรีจวง ข้าราชการครูชำนาญ (7) นายกฤษดาพงษ์ กิ่งเมือง เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง และ (8) นายศรายุทธ อันทะไชย์ ประธานชมรมอาสาปลูกป่าในใจคน ตามศาสตร์พระราชากิจวัตรร้อยเอ็ด

ผลลัพธ์ที่ได้จากการสำรวจฉายร่อนนาคำ การลงพื้นที่สำรวจสภาพ ปัญหาจริงของฉายร่อนนาคำในครั้งนี้ ทำให้ได้เห็น ได้รู้ปัญหาจริง จำนวน 4 ด้าน คือ 1. วัชพืชและต้นไม้ขนาดใหญ่เกิดบนคันดินกั้นฉายร่อนนาคำ ทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้เส้นทางสัญจรไปยังที่ดินทำนาของตนเองได้ ต้องเดินอ้อมระยะไกล 2. หน้าคันดินกั้นฉายร่อนนาคำบางช่วงเป็นหลุม เป็นบ่อ บางช่วงมีจอมปลวกขนาดใหญ่เกิดขึ้นปิดกั้นทางสัญจร 3. คันดิน กั้นฉายบางช่วงถูกน้ำกัดเซาะเหลือดินอยู่ไม่มาก เสี่ยงต่อการพังทลาย และส่งผลเสียต่อผลผลิตทางการเกษตรที่อยู่ใต้ฉายจำนวนหลายร้อยไร่ 4. มีประชาชนสร้างที่อยู่อาศัยบนคันดินกั้นฉาย มาเป็นเวลานานประมาณ 15 ปี

เนื่องจากผู้รับผิดชอบโครงการฯ ได้จบหลักสูตรการให้บริการ สาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Audit) PA 9 จึงมี แนวคิดที่จะขอรับทุนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรม เพื่อยกระดับ การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน จากสำนักวิจัย และพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า การถอดบทเรียน: การลงพื้นที่จริงของ ถือเป็นการตรวจสอบสภาพที่เป็นจริงของฉายร่อนนาคำในปัจจุบัน ทำให้ได้ เห็นสภาพปัญหาที่เป็นจริงหลายด้าน ถ้าไม่มาวันนี้จะไม่รู้เลยว่าปัญหา มีมาก เช่น เรื่องวัชพืช ต้นไม้ใหญ่ หลุมบ่อบนคันดิน คันดินบางช่วงถูก กัดเซาะมีโอกาสที่คันดินกั้นฉายจะขาดรับน้ำไม่ไหว คนไปสร้างที่พักอาศัย แบบถาวรบนคันดินกั้นฉาย ทำให้คนเดินผ่านเส้นทางนี้ไม่ได้ ปัญหาที่พบ ทั้งหมดจะต้องหาวิธีแก้ไขโดยประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่ใช้ประโยชน์จาก

ฝ่ายร่อนนาคำทุกคน ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น พระสงฆ์ จะต้องร่วมมือกันหาทางแก้ไขให้ได้

ข้อ 3. การประชุมจัดทำแผนพัฒนาฝ่ายร่อนนาคำ การประชุมจัดทำแผนพัฒนาฝ่ายร่อนนาคำ ได้นำความรู้จากหลักสูตร People's Audit มาประยุกต์ใช้ เช่น วิชาพหุนิยมประชาธิปไตย กติกาการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยนำมาพูดคุยที่ละหัวข้อ ยกตัวอย่างเรื่องใกล้ตัวคือกิจกรรมที่กำลังร่วมมือกันปฏิบัติอยู่ รายละเอียดการประชุมจัดทำแผนพัฒนาฝ่ายร่อนนาคำ เมื่อวันอังคารที่ 25 มกราคม 2565 การประชุมที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง ผู้เข้าร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาฝ่ายร่อนนาคำประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน ตามรายละเอียดดังนี้ (1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง (2) ผู้ช่วย-ผู้ใหญ่บ้าน (3) ข้าราชการ การบ้านาญ (4) นักเรียนพลเมืองตำบลสว่าง (5) ชมรมผู้สูงอายุตำบลสว่าง (6) รองนายก อบต.สว่าง (7) ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดร้อยเอ็ด (8) ประธานชมรมอาสาปลูกป่าในใจคนตามศาสตร์พระราชาจังหวัดร้อยเอ็ด (9) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน อบต.สว่าง (10) อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (11) สมาชิกสภา อบต.สว่าง (12) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการแหล่งน้ำ ผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมทำแผนพัฒนาฝ่ายร่อนนาคำ ผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมทำแผนพัฒนาฝ่ายร่อนนาคำ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบรูปแบบกิจกรรมที่จะปรับปรุงพัฒนาฝ่ายร่อนนาคำ 4 ด้าน ดังนี้ 1. การสานเสวนาหาแนวทางพัฒนาด้วยสันติ 2. การปรับปรุงภูมิทัศน์คันดินกันฝาย 3. การปรับหน้าดินคันดินกันฝาย 4. จัดหาพันธุ์ปลามาปล่อยในฝ่ายร่อนนาคำการถอดบทเรียน : ฝ่ายร่อนนาคำแม้จะก่อสร้างมานานถึง 46 ปี แต่ก็ยังไม่เคยมีหน่วยงานใดมาชวนกันจัดทำแผนเพื่อการพัฒนาจึงเป็นเหตุผลทำให้ฝ่ายร่อนนาคำ เกิดปัญหาขึ้นหลายด้าน มาวันนี้

อยากเสนอให้รับทำกิจกรรมพัฒนาทั้งสี่ด้านให้เสร็จเพื่อเป็นแบบอย่าง จัดคนคอยดูแลรักษาเผื่อระวังไม่ให้น้ำล้นบนคันดิน ถ้าน้ำล้นบนคันดิน จะเป็นเหตุผลทำให้คันดินถูกน้ำเซาะขาดและพังทลายเป็นแนวทางยาวได้ ถ้าเกิดปัญหานี้จะทำให้ผลผลิตทางการเกษตรได้ฝายได้รับความเสียหายจำนวนมาก ถ้าเราทำกิจกรรมเพียง 4 ด้านจะไม่สามารถทำให้ฝายร่องนาคำอยู่ได้ยั่งยืน จึงขอเสนอแนะประเด็นที่จะพัฒนาเพิ่มเติม 4 เรื่อง ดังนี้ (1) ขุดลอกฝายร่องนาคำบริเวณที่ตื้นเขิน (2) ทำพนังเป็นถนนรอบฝายร่องนาคำปลูกต้นไม้เป็นแถวตลอดแนว (3) ทำเป็นสถานที่ออกกำลังกาย มีจุดเช็กอิน (4) เพิ่มความหนาของคันดินกันน้ำ ช่วงกลางให้แข็งแรง (5) คนที่มาสร้างที่อยู่อาศัยบนคันดินกันน้ำ ฝายร่องนาคำต้องรื้อถ่อและย้ายออกจากฝายร่องนาคำ

ข้อ 4. การประชุมสานเสวนาหาแนวทางพัฒนาด้วยสันติ การประชุมสานเสวนาหาแนวทางพัฒนาด้วยสันติ ได้นำความรู้จากหลักสูตร People's Audit มาประยุกต์ใช้หลายวิชา เช่น วิชาจิตกาการทำงานแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการเข้าถึงประชาชนเชิงบวก วิธีการวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม รายละเอียดการประชุมสานเสวนาหาแนวทางพัฒนาด้วยสันติ สืบเนื่องจากมีประชาชนบางคนไปสร้างที่อยู่อาศัยบริเวณปีกด้านซ้ายของ คันดินกันฝายร่องนาคำมานานประมาณ 15 ปี ด้วยเหตุผลที่ว่าอยู่ใกล้ที่นาของตนเอง กลายเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อชาวบ้านที่ใช้คันดินกันฝายเป็นถนน ที่ใช้ในการสัญจรไปมา ดั้งนั้น เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2565 ผู้รับผิดชอบโครงการ ได้จัดประชุมเรื่อง สานเสวนาหาแนวทางพัฒนาด้วยสันติ ที่ห้องประชุม อบต.สว่าง และเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุมจำนวน 35 คน ประกอบด้วย (1) นายก-รองนายก อบต.สว่าง (2) ประชาชนทั่วไป (3) เจ้าหน้าที่จากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ (4) นายกสมาคมพัฒนาผู้นำประชาสังคม (5) ผู้ช่วยฯ-ผู้ใหญ่บ้าน (6) ข้าราชการบ้านถู่

(7) นักเรียนพลเมือง ต.สว่าง (8) ชมรมผู้สูงอายุ ต.สว่าง (9) ชมรมอาสาปลูกป่าในใจคนตามศาสตร์พระราชาจังหวัดร้อยเอ็ด (10) เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน อบต.สว่าง (11) อาสาสมัคร สาธารณสุข หมู่บ้าน (12) สมาชิกสภา อบต.สว่าง (16) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการแหล่งน้ำ ผลลัพธ์ที่ได้จากการประชุมสานเสวนาหาแนวทางพัฒนาด้วยสันติ การประชุมสานเสวนาหาแนวทางพัฒนาด้วยสันติ ผู้เข้าประชุมได้มีส่วนร่วมอภิปรายอย่างหลากหลาย ถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านกฎหมาย กติกาชุมชน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การไม่บุกรุกที่สาธารณะ และการอยู่ด้วยกันแบบพึ่งพาอาศัย ไม่ขัดกฎหมาย จึงมีมติดำเนินการตามข้อสรุป 4 ข้อ ดังนี้ 1) ประชาชนซึ่งสร้างที่อยู่อาศัยบนคันดินกันฝาย ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า จะย้ายทรัพย์สินออกจากคันดินกันฝายร่อนนาคในเวลาที่เหมาะสม 2) ปรับปรุงภูมิทัศน์บนคันดินกันฝายให้สวยงามและไม่มีสิ่งกีดขวางทางเดิน 3) ปรับเปลี่ยนดินบนคันดินกันฝายให้ได้ระดับเป็นแนวราบเสมอกัน เพื่อให้คนและรถสัญจรผ่านไปมาได้สะดวก 4) จัดหาพันธุ์ปลามาปล่อยในฝายร่อนนาค การถอดบทเรียน: การประชุมสานเสวนาหาแนวทางพัฒนาอย่างสันติ มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อไม่ให้ทุกคนใช้ความรุนแรงสร้างความขัดแย้ง โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือทำลายล้างสร้างความเกลียดชังระหว่างกัน ที่สำคัญคืออยากให้ทุกคนเคารพกฎหมายด้วยจิตสำนึก การที่มีประชาชนบางคนมาสร้างที่อยู่อาศัยบนคันดินกันฝายร่อนนาคเพราะเหตุผลที่ว่าอยู่ใกล้ที่นาของตนเอง แต่ไม่ตระหนักว่า เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย การจะใช้มาตรการทางกฎหมายบังคับให้ย้ายออกนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะในชุมชน ต่างฝ่ายต่างมีญาติมากอาจจะคิดว่าถูกกลั่นแกล้งและอาจมีผลตอนมีการสมัครรับเลือกตั้งในระดับหมู่บ้าน-ตำบล ในส่วนของผู้ใหญ่บ้าน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ก็จะวางเฉยทำที่เป็นไม่ค่อยให้ความสนใจหรือไม่กล้ามาแก้ไขปัญหาเรื่องนี้ เพราะจะมี

ผลกระทบต่อตนเองและญาติพี่น้องก็ได้ ในอนาคตถ้าเขายังไม่ย้ายออกไปจากคันดินกันฝายร่องนาคำ ได้แต่หวังว่าอาจจะมียศวินที่ม้าขาวมาหาวิธีเชิญเขาออกจากที่แห่งนี้ก็ได้ สิ่งที่ได้เรียนรู้คือ บางอย่างแม้ทำผิดกฎหมายแต่เจ้าหน้าที่ก็ไม่กล้าดำเนินการอย่างจริงจัง

ข้อ 5. การปรับปรุงภูมิทัศน์ฝายร่องนาคำ การปรับปรุงภูมิทัศน์ฝายร่องนาคำ ได้นำความรู้จากหลักสูตร People's Audit มาประยุกต์ใช้หลายวิชา เช่น เทคนิคการเข้าถึงประชาชนเชิงบวก กติกาการทำงานแบบมีส่วนร่วม ยกตัวอย่างเรื่องใกล้ตัวคือ กิจกรรมที่กำลังร่วมมือกันปฏิบัติอยู่ รายละเอียดการปรับปรุงภูมิทัศน์ฝายร่องนาคำ เมื่อวันอาทิตย์ที่ 17 กรกฎาคม 2565 กิจกรรมปรับปรุงภูมิทัศน์คันดินกันฝายร่องนาคำ มีรายละเอียด ดังนี้ (1) ลงทะเบียน เวลา 08.00-09.00 น. (2) เวลา 09.00 น. เข้าแถวรวมพลบนคันดินกันฝายร่องนาคำ รับฟังรายละเอียดการทำกิจกรรมจาก นายศรายุทธ อันทะไชย์ ผู้รับผิดชอบโครงการฯ (3) สำรวจวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญ เช่น เรือโยชยนต์ 3 เครื่อง, เครื่องตัดหญ้า 3 เครื่อง (4) จอบ เสียม มีด-พั่ว ต้องนำติดตัวมาทุกคน ๆ ละชนิดตามที่ตนถนัดใช้งาน (5) เวลา 09.30 น. นายดาวรุ่ง นาสิงห์ทอง กำนันตำบลสว่าง ประธานกล่าวเปิดงาน (6) เวลา 09.40 น. ชุดที่ 1 ทำความสะอาด ตัดหญ้า ตัดวัชพืช ระยะทาง 228 เมตร (7) ชุดที่ 2 ทำหน้าที่ตัดแต่งกิ่งไม้ขนาดเล็กระยะทาง 228 เมตร (8) ชุดที่ 3 ทีมเรือโยชยนต์ ทำหน้าที่ตัดแต่งกิ่งไม้ขนาดใหญ่ พร้อมเก็บเศษของใบและกิ่งไม้ให้เรียบร้อยสวยงามเป็นระเบียบ (9) ทีมตรวจสอบผลงาน สำรวจรายละเอียด เนืองาน ที่จบลงด้วยความเรียบร้อย สวยงาม (10) นายศรายุทธ อันทะไชย์ ผู้รับผิดชอบโครงการฯ กล่าวขอบคุณ และยุติการทำกิจกรรม ผลลัพธ์ที่ได้จากการปรับปรุงภูมิทัศน์ฝายร่องนาคำ 1. ประชาชนจิตอาสาเตรียมอุปกรณ์ มาร่วมปรับปรุงภูมิทัศน์จำนวนมาก. ทีมตัดหญ้าและวัชพืชเริ่มดำเนินการก่อนทีมอื่น 3. ทีมตัดแต่งกิ่งไม้ด้วย

มีดพร้า ดำเนินการต่อ 4. ทีมเลื่อยโซยนต์ตัดแต่งกิ่งไม้ขนาดใหญ่ 5. ทีมจัดระเบียบติดตามเก็บชิ้นส่วนกิ่งและต้นไม้ นำเก็บในที่เหมาะสม และเรียบร้อย 6. ถนนบนคันดินกั้นฝายสะอาด โล่ง กว้าง สวยงาม 7. มองเห็นหลุมในถนนบนคันดินกั้นฝายชัดเจนขึ้น 8. เกิดความสามัคคี มีพลังในการร่วมมือกันพัฒนาคันดินกั้นฝายร่องนาคำ 9. กิจกรรมต่อไป คือ ปรับเปลี่ยนดิน การถอดบทเรียน: กิจกรรมปรับปรุงภูมิทัศน์มีประชาชน มาร่วมด้วยช่วยกันเป็นจำนวนมากเพราะทุกคนอยากมีส่วนร่วมและเป็น กิจกรรมที่ทำได้ง่าย คนที่มาส่วนใหญ่รู้จักหน่วยงานที่สนับสนุนให้เกิด เวทีการมีส่วนร่วมจากป้ายโครงการคือ สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบัน พระปกเกล้า โดยประธานชมรมอาสาปลูกป่าในใจคนฯ เป็นคนประสาน งานโครงการมาพัฒนาฝายร่องนาคำ การที่ประชาชนมาร่วมกิจกรรมนี้ เป็นจำนวนมาก เพราะมีความคิดอยากมาทำหลายปีผ่านมาแล้ว พอดี มี ส.อบต. เป็นแกนนำ มีผู้นำโครงการที่ทางตรงกับความต้องการของ ประชาชนทุกคน ที่คิดว่าการมีน้ำไว้ใช้เป็นเรื่องที่ดีและมีประโยชน์มากมาย ต่อเกษตรกรทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่น เก็บกักน้ำได้มากใช้ได้นาน น้ำไม่ล้นฝายหนีไปไหน มีปลาจำนวนมากให้ลูกหลานได้กิน มีถนนคันดิน กั้นฝายเป็นทางลัดที่สามารถสัญจรไปมาได้สะดวกทั้งคนและรถ ต่อไปข้างหน้าถ้าปัญหาเกิดขึ้นอีก ประชาชนก็จะพากันชวนกันออกมา ทำกิจกรรมพัฒนาและจะเชิญทาง สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบัน พระปกเกล้า เข้ามามีส่วนร่วมทำความดีด้วยกันกับชุมชนต่อไป

ข้อ 6. การปรับเปลี่ยนดินบนคันดินกั้นฝายร่องนาคำ การปรับเปลี่ยน ดินบนคันดินกั้นฝายร่องนาคำ ได้นำความรู้จากหลักสูตร People's Audit มาประยุกต์ใช้หลายวิชา ยกตัวอย่างเรื่องใกล้ตัวคือ กิจกรรมที่กำลังร่วมมือ กันปฏิบัติอยู่ รายละเอียดการปรับเปลี่ยนดิน บนคันดินกั้นฝายร่องนาคำ เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2565 ผู้รับผิดชอบโครงการได้ประสานงาน และนัดหมายรวมพลเครือข่ายในพื้นที่ เวลา 09.00 น. ที่ฝายร่องนาคำ

เพื่อทำการปรับเกลี่ยดินบนคันดินกันฝายร่องนาคำ ร่วมกับ เครือข่าย ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ และประชาชนจิตอาสาจำนวน 35 คน เมื่อพร้อมเพรียงกันแล้ว ได้ทำการเกลี่ยดิน 2 รูปแบบ คือ การเกลี่ยหรือปรับผิวดิน ตรงจุดที่มีปัญหาเช่นเป็นหลุมหรือบริเวณที่ขรุขระเล็กน้อยด้วยจอบ ตลอดแนวของสันคันดิน โดยประชาชนจิตอาสาที่มาร่วมโครงการ

2. การเกลี่ยหรือปรับดินตรงจุดที่เป็นจอมปลวกขนาดใหญ่ เป็นหลุมขนาดใหญ่ ตลอดแนวของสันคันดิน ด้วยรถไถขนาดใหญ่ ผลลัพธ์ที่ได้จากการปรับเกลี่ยดินบนคันดินกันฝาย จากการรวมพลังปรับเกลี่ยดินของประชาชนบ้านใหม่สถานี ในครั้งนี้ ทำให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม 5 ข้อ ดังต่อไปนี้ 1. หลุมขนาดเล็ก หลุมขนาดใหญ่ ถูกนำดินมาปรับถมให้ราบเรียบเสมอกัน 2. จอมปลวกขนาดเล็กขนาดใหญ่ ถูกรถไถ พังทำลายนำดินมาถมรอยยุบ หรือหลุมบนทางเดินให้ดินราบเสมอกัน 3. ถนนบนคันดินกันฝายมีระดับเสมอกัน คนและยานพาหนะทุกชนิดสามารถสัญจรผ่าน และหลบหลีกกันได้โดยสะดวก 4. เป็นเส้นทางลัดของเกษตรกรซึ่งมีที่ทำกินอยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของฝายร่องนาคำ 5. ประชาชนจิตอาสาใช้จอบขุดดินถมตามหลุมตามบ่อขนาดไม่ใหญ่อย่างมีความสุข การถอดบทเรียน: ผู้ร่วมถอดบทเรียนจำนวนมากบอกว่า ไม่เคยคิดเลยว่าจะมีหน่วยงานภายนอก อย่างเช่น สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า มาสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมดี ๆ แบบนี้ ทุกกิจกรรมที่ทำในโครงการฯ นี้ ประชาชนที่มาทุกคน มีส่วนร่วมเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ได้ร่วมคิดแล้ว ได้ร่วมทำแล้ว และจะร่วมรับประโยชน์ด้วยกัน ถือว่าเป็นการทำงานอย่างมีความสุข มีความพึงพอใจมากกับทุกกิจกรรมที่ท่านมาชวนชาวบ้านทำ อยากขอให้ทำสิ่งดี ๆ เช่นนี้ร่วมกันไปหลาย ๆ ปี ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ดังนี้ 1) อยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลสว่างนำโครงการขุดลอกฝายร่องนาคำ บรรจุในแผนพัฒนาตำบล 2) อยากให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง ผู้ใหญ่บ้าน บ้านใหม่

สถานี หมู่ 11 นำดินมาซ่อมแซมเพิ่มความหนาของคันดินช่วงกลาง ให้หนาขึ้น ป้องกันไม่ให้คันดินถูกน้ำเซาะจนพังทลายสร้างความเสียหายให้กับเกษตรกรด้านใต้ฝาย ถ้าจะทำกิจกรรมจิตอาสาขอแรงประชาชนก็จะมาช่วย 3) ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถาบันพระปกเกล้า และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งน้ำ ที่สร้างกลไกการมีส่วนร่วมและสนับสนุนให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำในชุมชนของตนเอง ให้ชาวบ้านหันกลับมาเน้นการพึ่งพาตัวเองให้มากขึ้น

ข้อ 7. การปล่อยปลาที่ฝายร่องนาคำ การปล่อยพันธุ์ปลาที่ฝายร่องนาคำ ได้นำความรู้จากหลักสูตร People's Audit มาประยุกต์ใช้หลายวิชา เช่น วิธีการวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการเข้าถึงประชาชนเชิงบวก ยกตัวอย่างเรื่องใกล้ตัวคือ กิจกรรมที่กำลังร่วมมือกันปฏิบัติอยู่รายละเอียดการปล่อยปลาที่ฝายร่องนาคำ เมื่อวันที่เสาร์ที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2565 ผู้รับผิดชอบโครงการฯ ได้ร่วมกับ นางบังอร พลเยี่ยม สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสว่าง บ้านใหม่สถานี หมู่ 11 ต.สว่าง อ.โพธิ์ทอง จ.ร้อยเอ็ด ปล่อยพันธุ์ปลาที่ฝายร่องนาคำ โดยการซื้อพันธุ์ปลาจำนวน 400 ตัว มาปล่อย เพื่อให้ปลาได้เจริญเติบโตและขยายพันธุ์ในแหล่งน้ำฝายร่องนาคำผลลัพธ์ที่ได้จากการปล่อยปลาที่ฝายร่องนาคำผลลัพธ์ที่ได้จากการปล่อยพันธุ์ปลาฝายร่องนาคำ มีดังนี้ 1) ทำให้ฝายร่องนาคำมีประชากรปลามาเพิ่มอีก 400 ตัว 2) พันธุ์ปลาเหล่านี้สามารถขยายพันธุ์ได้อีกหลายร้อยตัว 3) ในอนาคตจะทำให้ประชาชนมีอาหารเพิ่มมากขึ้น สุขภาพดีขึ้น –

ประชาชนในระดับหมู่บ้าน เกิดความศรัทธา ให้การยอมรับให้ความร่วมมืออย่างดีเลิศ มีผลงานเป็นรูปธรรมพร้อมนำเสนอต่อหน่วยงาน หรือที่ประชุมบอร์ดสำคัญๆ ระดับจังหวัด-ผู้บริหารระดับจังหวัด

ให้เครดิตต่อข้อมูลของปัญหาที่เราได้รับรู้จากประชาชนในเวทีสานเสวนา และนำมาเสนอต่อที่ประชุมระดับจังหวัด เมื่อที่ประชุมได้รับรู้ปัญหาแล้ว ได้มีมติให้นำไปสู่การแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรม รวดเร็วทันเหตุการณ์ ตัวอย่างเช่น การแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำตื้นเขิน หน้าฝายยางลำน้ำเสียว ต.คำโพนสูง อ.ปทุมรัตน์ จ.ร้อยเอ็ด-ขอชื่นชน สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า ที่มีทุนให้ นศ. PA เสนอ โครงการฯ ต่อเนื่องทุกปี-อยากให้มีเวทีแลกเปลี่ยนผลงานระดับส่วนกลาง ให้ นศ. ได้พบเครือข่าย สร้างพลังรวมตัวกันทั่วประเทศครับ

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ร่างการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5
 เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
 โทรศัพท์ 0-2141-9563-77 โทรสาร 0-2143-8175
www.kpi.ac.th

เรื่องเด่นอยากเล่า 7
 ISBN : 978-616-476-374-6